

BIURO RADY POWIATU
w Lubaniu

Wpłynęło dn. 14.05.2024r.

L.dz. ....

Załatwia .....

[Signature]

**OCENA
STANU BEZPIECZEŃSTWA
SANITARNEGO
POWIATU LUBAŃSKIEGO
ZA ROK 2023**

**PAŃSTWOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY
W LUBANIU**

Honorata Stachowicz

LUTY 2024 r.

Spis treści

Wstęp.....	3
I. Analiza zagrożeń epidemiologicznych.....	4
II. Szczepienia ochronne.....	8
III. Ocena podmiotów wykonujących działalność leczniczą.....	11
IV. Zaopatrzenie ludności w wodę przeznaczoną do spożycia.....	12
V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej.....	18
VI. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy.....	21
VII. Warunki sanitarne w placówkach oświatowo-wychowawczych.....	25
VIII. Stan sanitarny obiektów żywności i żywienia.....	33
IX. Zapobiegawczy nadzór sanitarny.....	45
X. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.....	46
Wnioski.....	53

Wstęp

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaniu przedstawia ocenę stanu sanitarnego powiatu lubańskiego za rok 2023.

Ocena obejmuje zagadnienia i problemy zdrowotne mieszkańców naszego powiatu, zawiera informacje o warunkach środowiska, warunkach zdrowotnych żywności, żywienia i przedmiotów użytku, higienie pracy w zakładach pracy, higienie procesów nauczania i wychowania oraz wypoczynku i rekreacji, warunków higieniczno-sanitarnych obiektów użyteczności publicznej, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów, w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

Przedstawiony „Stan bezpieczeństwa sanitarnego powiatu za rok 2023” opracowano na podstawie sprawowanego zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego i prowadzonej działalności zapobiegawczej i przeciwpidemicznej w zakresie chorób zakaźnych, a także w zakresie promocji zdrowia. Państwowa Inspekcja Sanitarna inicjuje, organizuje, prowadzi, koordynuje i nadzoruje działalność oświatowo-zdrowotną w celu ukształtowania odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych, a w szczególności: ocenia działalność oświatowo-zdrowotną prowadzoną przez szkoły i inne placówki oświatowo-wychowawcze, podmioty wykonujące działalność leczniczą oraz inne instytucje i organizacje, a także udziela im pomocy w prowadzeniu tej działalności. Szeroki zakres prowadzonego nadzoru ukierunkowany jest na ochronę zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobieganie powstawaniu chorób, zwłaszcza zakaźnych i zawodowych.

Opracowana ocena będzie podstawą do wyciągnięcia wniosków i podejmowania działań, które pozwolą na dalszą poprawę zdrowia publicznego w naszym powiecie, jak również przyczyni się do lepszego poznania zadań, jakie na rzecz zdrowia publicznego wykonuje Państwowa Inspekcja Sanitarna.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaniu obejmuje bieżącym oraz zapobiegawczym nadzorem sanitarnym powiat lubański, w skład którego wchodzi gminy:

- Gmina Miejska Lubań
- Gmina Miejska Świeradów-Zdrój
- Gmina Miejsko-Wiejska Leśna
- Gmina Miejsko-Wiejska Olszyna
- Gmina Wiejska Siekierczyn

- Gmina Wiejska Lubań
- Gmina Wiejska Platerówka

Powiat lubański liczy 53 274 ludności.

Powierzchnia powiatu wynosi 42 830 ha.

1. ANALIZA ZAGROŻEŃ EPIDEMIOLOGICZNYCH

Zapobieganie powstawaniu i zwalczaniu chorób zakaźnych to jedno z priorytetowych zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Zadanie to realizowane jest w oparciu o zgłoszenia chorób zakaźnych lub zakażeń, które wpływają do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lubaniu od lekarzy lub z laboratoriów. Zgłoszenia te są zbierane i analizowane, rejestrowane zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Chorób (ICD-10) a następnie przekazywane w meldunkach i raportach do Dolnośląskiego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu. Na podstawie zgłoszeń dokonuje się analizy sytuacji epidemiologicznej powiatu lubańskiego.

Gromadzone na potrzeby nadzoru epidemiologicznego informacje o chorobach zakaźnych/zakażeniach obejmują jednostki chorobowe podlegające obowiązkowi zgłaszania na mocy ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U.2023.1284 t.j. ze zm.).

Na terenie powiatu lubańskiego w roku 2023 przeprowadzono 723 wywiady epidemiologiczne (w roku 2022 – 5090, w tym 4743 wywiadów dotyczących zachorowań na COVID-19).

Dane epidemiologiczne dotyczące występowania wybranych chorób zakaźnych na terenie powiatu lubańskiego na przestrzeni ostatnich 2 lat zostały przedstawione poniżej w formie tabelarycznej.

Jednostka chorobowa	Rok (ilość zachorowań)	
	2022	2023
Zakażenie Sars-CoV-2	3425	319
Bakteryjne zatrucia pokarmowe – Salmonelozy	3	3
Bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez <i>Clostridium difficile</i>	14	79
Wirusowe zakażenia jelitowe ogółem	70	47
Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	84	63

Płonica (szkarlatyna)	6	9
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i> , inwazyjna	4	4
Kiła	0	5
Borelioza	46	27
Liczba osób zaszczepionych p/wścieklicznie	10	8
Ospa wietrzna	267	57
Wirusowe zapalenie wątroby typu B przewlekłe	1	2
Wirusowe zapalenie wątroby typu C	4	9
AIDS – Zespół nabytego upośledzenia odporności	0	1
Nowowykryte zakażenie HIV	1	3
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i> <i>pneumoniae</i> , inwazyjna	2	9
Zapalenie opon mózgowych inne i nie określone	0	1
Zakażenia wirusem RSV	0	2
Grypa potwierdzona wynikiem szybkiego testu antygenowego	0	21
Grypa i zachorowania grypopodobne	1041	5674

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych w 2023 r.

Zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-19)

W roku 2023 zarejestrowano ogółem 319 zachorowań (3425 w roku 2022). 22 osób hospitalizowano (w roku 2022 – 130). Odnotowano 4 zgony, których przyczyną był COVID-19 (w roku 2022 - 31 zgonów). W roku 2023 zarejestrowano jedno ognisko wywołane COVID-19 (liczba chorych pacjentów w ognisku – 22) w podmiocie leczniczym Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Łużyckie Centrum Medyczne w Lubaniu.

Zatrucia pokarmowe

Liczba zatruc wywołanych przez pałeczki *Salmonella* była taka sama jak w roku 2022. Zarejestrowano 3 przypadki pojedynczych zatruc pokarmowych wywołanych przez pałeczki *Salmonella Enteritidis* (w 2022r. - 3). We wszystkich przypadkach nie ustalono źródła zakażenia. Nie zarejestrowano ognisk zatruc pokarmowych.

Bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez *Clostridium difficile*

W 2023r. zarejestrowano większą liczbę zakażeń (79 przypadków) niż w roku ubiegłym (14). Zapalenie jelit wywołane przez *Clostridium difficile* jest najczęstszą biegunką bakteryjną nabywaną w środowisku szpitalnym. Choroba jest następstwem zaburzeń fizjologicznej flory jelita grubego, do której dochodzi prawie wyłącznie z powodu stosowania antybiotyków.

Wirusowe zakażenia jelitowe ogółem

Zarejestrowano ogółem 47 przypadków, mniej niż w roku 2022 (70); dodatkowo 24 przypadków zakażeń dotyczyło dzieci do lat 2 (w roku 2022 – 28) . W większości przypadków w roku 2023 nie określono czynnika etiologicznego, w roku 2022 w większości przypadków były to rotawirusy.

Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu

Zaobserwowano spadek liczby przypadków biegunek o nieokreślonym pochodzeniu – 63, w tym 12 u dzieci do lat 2 (w 2022r. – ogółem 84, w tym 21 u dzieci do lat 2).

Płonica (szkarlatyna)

W 2023r. zarejestrowano wzrost zachorowań na płonicę - 9 zachorowań (w 2022r. - 6).

Choroba wywołana przez *Streptococcus pyogenes*, inwazyjna

W roku 2023 nie uległa zmianie ilość zachorowań na chorobę wywołaną przez *Streptococcus pyogenes*, inwazyjna – 4 (w 2022 r. – 4)

Kila

W roku 2023 zarejestrowano 5 przypadków zachorowań na kiłę.

Borelioza

W 2023 r. zmalała liczba zachorowań na boreliozę - 27 przypadków (w roku 2022- 46).

Kontakt ze zwierzętami podejrzanymi o wściekliznę.

W 2023 r. zgłoszono 91 przypadków pokąsań ludzi przez zwierzęta (w 2022r. - 63), z czego 8 osób zostało zaszczepionych przeciw wściekliznie (w 2022r. – 10).

Szczepienia przeciw wściekliznie wykonywane są w przychodniach podstawowej opieki zdrowotnej (POZ).

Wirusowe Zapalenie Wątroby (WZW)

W roku 2023 nie zarejestrowano zachorowań na WZW typu A.

Zarejestrowano 2 zachorowanie na WZW typu B przewlekłe i 9 na WZW typu C przewlekłe (w 2022r. odpowiednio: 1 i 4). Zarejestrowano 4 nosicieli wirusa zapalenia wątroby typu B (w 2022r. – 2) oraz 15 osób zakażonych wirusem zapalenia wątroby typu C (w 2022r. – 7). Pisemnie powiadomiono lekarzy POZ o konieczności objęcia nadzorem zakażonych oraz osób z bezpośredniego kontaktu z nimi.

HIV i AIDS

W roku 2023 wykryto 3 nowe zakażenia HIV (w 2022 – 1). W tym u jednej z tych osób stwierdzono również zespół nabytego upośledzenia odporności – AIDS.

Choroba wywołana przez *Streptococcus pyogenes pneumoniae*, inwazyjna

W roku 2023 wzrosła ilość osób zakażonych *Streptococcus pyogenes pneumoniae* – 9 (w roku 2022 – 2).

Zapalenie opon mózgowych nie określone

W roku 2023 zarejestrowano 1 nieokreślone zapalenie opon mózgowych (w 2022 – 0).

Choroby zakaźne wieku dziecięcego (odra, świnka, różyczka, ospa wietrzna)

W roku 2023 nie zarejestrowano zachorowań na odrę, świnkę i różyczkę. Tendencję spadkową zachorowań na odrę, różyczkę i świnkę obserwuje się od czasu wprowadzenia obowiązkowych szczepień dzieci przeciwko tym chorobom (2003 rok).

Zapadalność na ospę wietrzną podlega cyklicznym wzrostom w odstępach kilkuletnich, wówczas gdy wzrasta populacja dzieci nieuodpornionych w sposób naturalny przez przechorowanie. Szczepieniem przeciwko ospie wietrznej objęte są dzieci z grup dyspanseryjnych oraz uczęszczające do żłobka. W 2023r. znacznie spadła liczba zachorowań na ospę wietrzną – 57 (w 2022r. – 267).

Grypa i zachorowania grypopodobne, zakażenie wirusem RSV

W 2023r. w I i II kwartale zgłoszono 5674 przypadków zachorowań na grypę i zachorowania grypopodobne (w 2022r.- 1041). Od lipca 2023 roku zmieniona została sprawozdawczość dotycząca zachorowań grypopodobnych - obowiązkiem zgłaszania jest objęta grypa potwierdzona wynikiem szybkiego testu antygenowego oraz zakażenia

wirusem RSV. W roku 2023 zgłoszono 21 zachorowań na gripę potwierdzonych szybkimi testami antygenowymi oraz 2 zakażenia wirusem RSV.

Gruźlica

Na terenie powiatu lubańskiego w 2023 roku zarejestrowano 6 zachorowań na gruźlicę, w roku 2022 - 8. Zarejestrowano 1 zgon (w roku 2022 - 2 zgony), którego przyczyną była gruźlica płuc. Osoby ze styczności z chorymi zostały skierowane pod nadzór lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej.

II. SZCZEPIENIA OCHRONNE

W ramach nadzoru nad realizacją szczepień ochronnych w 2023 roku przeprowadzono działalność kontrolną obejmującą 19 punktów szczepień. Kontrole zostały wykonane zgodnie z planem. W trakcie prowadzonych działań kontrolnych punktów szczepień sprawdzano: stan sanitarno-techniczny punktów szczepień, realizacja Programu szczepień ochronnych, przestrzeganie zasad zachowania łańcucha chłodniczego podczas transportu preparatów szczepionkowych z siedziby PSSE w Lubaniu do punktu szczepień powiatu lubańskiego oraz podczas przechowywania w obiekcie, sprawdzenie poprawności prowadzenia dokumentacji wykonawstwa szczepień i prowadzenie dokumentacji związanej ze zgłoszeniem Niepożądanego Odczynu Poszczepiennego. W w/w zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Szczepionki do przeprowadzania szczepień ochronnych przechowywane są w PSSE w Lubaniu w chłodziarkach z awaryjnym zasilaniem, w których zapewniony jest ciągły monitoring temperatury wraz z systemem informowania o przekroczeniach dopuszczalnych wartości temperatur.

Najważniejszym celem zdrowotnym szczepień ochronnych jest ograniczenie ryzyka zachorowania, uzyskanie wysokiego stopnia uodpornienia przeciw chorobom oraz zmniejszenie ryzyka epidemicznego szerzenia się chorób zakaźnych w populacji. W konsekwencji prowadzonych na szeroką skalę szczepień ochronnych dążymy do wykorzenienia (eradykacji) groźnych chorób zakaźnych. Uodpornienie czynne dzieci w Polsce wykonywane jest głównie w drodze realizacji Programu Szczepień Ochronnych. Program Szczepień Ochronnych ogłasza Główny Inspektor Sanitarny na dany rok w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Ministra właściwego d.s. Zdrowia. W roku 2023 obowiązywał Komunikat Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia 28 października 2022r.

w sprawie Programu Szczepień Ochronnych na rok 2023. Szczepienia ochronne okazały się najskuteczniejszym jak dotąd narzędziem zwalczania chorób zakaźnych.

Obowiązkowym szczepieniom ochronnym, zgodnie z kalendarzem szczepień ochronnych, podlegają dzieci i młodzież do 19 roku życia oraz osoby szczególnie narażone w środowisku pracy (np. studenci uczelni medycznych, pracownicy służby zdrowia, pracownicy leśni). Szczepienia obowiązkowe są wykonywane bezpłatnie przez lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej w punktach szczepień. Obowiązek zaszczepienia dzieci spoczywa na rodzicach. Niezaszczepienie dziecka zdrowego (bez przeciwwskazań do szczepień) jest zaniedbaniem rodzica i naraża na zachorowanie i ewentualne powikłania wynikające z zachorowania na chorobę zakaźną.

Należy podkreślić, że celem prowadzonych szczepień ochronnych jest zarówno uzyskanie osobniczej odporności na zachorowanie danego dziecka czy ograniczenie niepożądanych skutków zdrowotnych mogących być wynikiem choroby zakaźnej lecz także zabezpieczenie całego społeczeństwa przed możliwością infekcji tj. osiągnięcia tzw. odporności populacyjnej (zbiorowiskowej), dającej ochronę osobom z brakiem odporności. Odporność zbiorowiskową można uzyskać jedynie w wypadku zaszczepienia odpowiednio licznej części społeczeństwa (ok. 90 do 95 %).

Na terenie powiatu lubańskiego szczepienia ochronne realizuje się w 19 punktach szczepień. W 2023 r. w powiecie lubańskim Programem Szczepień Ochronnych było objętych 8638 dzieci i młodzieży. Obowiązkiem szczepień ochronnych są objęte następujące choroby zakaźne:

- błonica
- gruźlica
- *Haemophilus influenzae* typu b
- *Streptococcus pneumoniae*
- krztusiec
- odra, świnka, różyczka
- poliomyelitis
- tężec
- wirusowe zapalenie wątroby typu B
- rotawirusy.

Do szczepień obowiązkowych osób narażonych w sposób szczególny na zakażenie w związku z przesłankami klinicznymi i epidemiologicznymi należą szczepienia przeciwko:

- ospie wietrznej
- wściekliznie
- wirusowemu zapaleniu wątroby typu B
- tężcowi

Poza obowiązkowym kalendarzem szczepień ochronnych istotną rolę w profilaktyce chorób zakaźnych odgrywają tzw. szczepienia zalecane (odpłatne), które nie są finansowane ze środków znajdujących się w budżecie ministra właściwego do spraw zdrowia. Z tej formy profilaktyki mogą skorzystać osoby w różnym wieku w zależności od wskazań do stosowania danych preparatów szczepionkowych.

Zaliczamy do nich szczepienia przeciwko:

- COVID-19
- meningokokom typu A, B, C,
- ospie wietrznej,
- wirusowemu zapaleniu wątroby typu A,
- odkleszczowemu zapaleniu opon mózgowych,
- grypie,
- zakażeniom wirusem syncytialnym (RSV)
- wirusowi brodawczaka ludzkiego,
- durowi brzuszному
- ludzkiemu wirusowi brodawczaka (HPV)

Na terenie powiatu lubańskiego w roku 2023 szczepionkami zalecanymi zaszczepiono:

- p/ durowi brzuszному – 12 osób
- p/ kleszczowemu zapaleniu mózgu – 78 osób
- p/ wirusowemu zapaleniu wątroby typu A – 43 osoby
- p/ meningokokom typu A, B, C - 60 osób
- p/ zakażeniom wirusem syncytialnym (RSV) – 1 osobę
- p/ ludzkiemu wirusowi brodawczaka (HPV) – 202 osoby
- p/ grypie – 2116 osób.

Z punktu widzenia ochrony zdrowia dziecka szczepienia zalecane (odpłatne) zawarte w Programie Szczepień Ochronnych są tak samo ważne jak szczepienia obowiązkowe. Zapewniają one dziecku ochronę przed większą ilością chorób.

Liczba osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych uległa zwiększeniu. Na koniec roku 2023 zarejestrowano 92 dzieci, których rodzice uchylają się od obowiązku szczepień ochronnych (w roku 2022 – 86 dzieci). Sytuacja ta jest wywołana działaniami ruchów antyszczepionkowych szeroko propagowanych w Internecie.

Wobec osób uchylających się od szczepień Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaniu prowadzi postępowania administracyjne.

Niepożądane odczyny poszczepienne (NOP)

Szczepionki, tak jak wszystkie leki, mogą być przyczyną niepożądanych działań. Niepożądany odczyn poszczepienny (NOP) jest to nieprawidłowa reakcja organizmu, występująca po podaniu szczepionki. Przyczyną NOP może być:

- działanie samej szczepionki (np. uczulenie na jej składnik),
- nieprawidłowy sposób podania szczepionki,
- inna przyczyna, przypadkowo występująca w tym samym czasie, co szczepienie.

Odczyny poszczepienne mogą wystąpić natychmiast po szczepieniu lub po kilku dniach, a nawet tygodniach. Kwalifikacja NOP dokonywana jest przez lekarza i weryfikowana przez specjalistów w Narodowym Instytucie Zdrowia Publicznego-Państwowym Zakładzie Higieny.

W roku 2023 do PPIS w Lubaniu zgłoszono 1 niepożądany odczyn poszczepienny (2022 r. – 1). Odczyn ten dotyczył szczepienia dziecka szczepionką skojarzoną przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi i poliomyelitis –zakwalifikowany został jako NOP łagodny. Niepożądane Odczyny Poszczepienne są rejestrowane w siedzibie Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lubaniu i w zależności od rodzaju NOP-u przekazywane do Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny oraz do Inspektora Farmaceutycznego celem dalszego wykorzystania.

III. OCENA PODMIOTÓW WYKONUJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ

W roku sprawozdawczym 2023 pod nadzorem były 123 podmioty wykonujące działalność leczniczą oraz 19 punktów szczepień. Na rok 2023 zaplanowano 131 kontroli sanitarnych placówek realizujących świadczenia medyczne, wykonano 134 (w roku 2022 –

63), w tym przeprowadzono 13 kontroli sprawdzających po wcześniejszym stwierdzeniu nieprawidłowości oraz 2 kontrole interwencyjne. Kontrole interwencyjne przeprowadzono w związku ze zgłoszeniem obywateli złych warunków higieniczno-sanitarnych. Kontrole te wykazały nieprawidłowości, w związku z czym zostały nałożone mandaty karne (3 szt.) na osoby opowiadające za stwierdzony zły stan sanitarno-higieniczny.

Podczas kontroli podmiotów wykonujących działalność leczniczą zwracano uwagę przede wszystkim na: stan sanitarno-techniczny pomieszczeń i urządzeń, poprawność procesów dekontaminacji, postępowanie z odpadami medycznymi, przestrzeganie procedur higienicznych chroniących przed zakażeniami, prowadzenie kontroli wewnętrznej w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych.

Nieprawidłowości – zły stan techniczny pomieszczeń i urządzeń – stwierdzono w 13 placówkach (w roku 2022 – w 7). Wydano 11 decyzji administracyjnych, 2 decyzje przedłużające i 11 decyzji płatniczych. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły głównie zabrudzonych, zniszczonych i uszkodzonych ścian, sufitów i podłóg, a także niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego wyposażenia oraz urządzeń sanitarnych.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w przeprowadzaniu procesów dezynfekcji i sterylizacji. Wszystkie placówki posiadały umowy na odbiór odpadów medycznych do utylizacji ze specjalistycznymi firmami. Postępowanie z odpadami medycznymi nie budziło zastrzeżeń.

IV. ZAOPATRZENIE LUDNOŚCI W WODĘ DO SPOŻYCIA

Wodociągi w przedziale produkcji 1 001 – 10 000 m³/dobę

W przedziale tym znajduje się w ewidencji 1 wodociąg sieciowy w Lubaniu, który zaopatruje w wodę ok. 20 000 ludzi. W okresie sprawozdawczym kwestionowano cztery wyniki badania wody, w których stwierdzono przekroczenia parametrów fizykochemicznych tj. mętność oraz mangan oraz parametru mikrobiologicznego – bakterii grupy coli. Przedsiębiorstwo wodociągowe uzdatniało wodę niezwłocznie i przedstawiało prawidłowe wyniki z badań wody, wobec powyższego Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaniu w drodze decyzji umarzał postępowania administracyjne.

Wodociągi w przedziale produkcji 101 – 1 000 m³/dobę

W nadzorowanym powiecie jest 11 wodociągów w tym przedziale produkcji, z czego 6 zaopatruje miasta: Leśna, Olszyna i Świeradów- Zdrój (ujęcia: „Wrzos”, „Bronka

Czecha”, „Łużyca”, „Teresa, Brunon, Stefan”), pozostałe 5 to wodociągi wiejskie: Siekierczyn, Zalipie, Pisarzowice, Pobiedna, Olszyna Dolna.

Wodę odpowiadającą wymaganiom sanitarnym przez cały rok dostarczały trzy wodociągi: Siekierczyn, Olszyna, Zalipie. Sporadycznie w pozostałych wodociągach stwierdzano odchylenia od wymagań sanitarnych dla mętności, barwy, pH, glinu, ogólnej liczby mikroorganizmów w 22⁰C, ołowiu. Nieprawidłowości te były usuwane w krótkim czasie i nie miały negatywnego wpływu na zdrowie i bezpieczeństwo konsumentów.

W wodociągu sieciowym w Pisarzowicach stwierdzono przekroczenie stężenia ołowiu w wodzie, nieprawidłowość ta została usunięta w krótkim czasie i nie miała negatywnego wpływu na zdrowie i bezpieczeństwo konsumentów.

W wodociągu sieciowym w Olszynie Dolnej pod koniec 2022r. odnotowano przekroczenie manganu, na początku 2023r. decyzja została wygaszona w związku z przedstawieniem przez zarządcę prawidłowego wyniku z badania wody.

W wodociągu sieciowym w Pobiednej stwierdzono nieprawidłowości związane z mętnością.

W wodociągu sieciowym „Łużyca” na przestrzeni roku jednorazowo odnotowano przekroczenie parametrów mikrobiologicznych: bakterii grupy coli, Escherichia coli, enterokoków kałowych, w związku z tym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaniu wydał komunikat o braku przydatności wody do spożycia przez ludzi. Gmina Świeradów-Zdrój niezwłocznie podjęła działania naprawcze mające na celu doprowadzenie wody do jakości odpowiadającej wymaganiom Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Następnie Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaniu po otrzymaniu prawidłowych wyników badania wody wydał komunikat o przydatności wody do spożycia, po czym w formie decyzji umorzył postępowanie administracyjne. Dodatkowo przekroczone były również parametry takie jak mętność oraz ogólna liczba mikroorganizmów w 22⁰C. Nieprawidłowości te były usuwane w krótkim czasie i nie miały negatywnego wpływu na zdrowie i bezpieczeństwo konsumentów.

W wodociągu sieciowym w Leśnej stwierdzono nieprawidłowość związaną z mętnością.

W wodociągu sieciowym w Świeradowie-Zdrój „Wrzos” na przestrzeni roku jednorazowo odnotowano przekroczenie parametru mikrobiologicznego jakim jest clostridium perfringens, w związku z tym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaniu wydał komunikat o braku przydatności wody do spożycia przez ludzi. Gmina Świeradów-Zdrój niezwłocznie podjęła działania naprawcze mające na celu doprowadzenie wody do jakości odpowiadającej wymaganiom Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r.

w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Następnie Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaniu po otrzymaniu prawidłowych wyników badania wody wydał komunikat o przydatności wody do spożycia, po czym w formie decyzji umorzył postępowanie administracyjne. Dodatkowo przekroczone były również parametry fizykochemiczne tj. mętność oraz barwa. Nieprawidłowości te były usuwane w krótkim czasie i nie miały negatywnego wpływu na zdrowie i bezpieczeństwo konsumentów.

W wodociągu sieciowym „Teresa, Brunon, Stefan” odnotowano jedynie przekroczenia fizykochemiczne tj. pH oraz mętność.

Nadal stwierdzane są wahania zawartości glinu w jednym wodociągu sieciowym w Świeradowie-Zdroju, ujęcie „Bronka Czecha”. Objęty jest on postępowaniem administracyjnym. Dwukrotnie stwierdzono za niską wartość pH w wodzie pochodzącej z tego wodociągu.

Gmina Miejska Świeradów-Zdrój współpracuje z firmą, która realizuje projekt pod nazwą „Kompaktowy system uzdatniania wód naturalnych zawierających zanieczyszczenia o zróżnicowanym profilu chemiczno-biologicznym z inteligentnym systemem kontroli i sterowania”. W grudniu 2023 roku obok ujęcia „Bronka Czecha” zostało ustawione urządzenie pilotażowe. W ramach prowadzonych badań potwierdzono skuteczność współusuwania zanieczyszczeń występujących w wodzie surowej, w tym glinu oraz możliwość wykorzystania projektowanego systemu do produkcji wody spełniającej wymagania Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 07 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Jest to ostatni etap testowania i będzie umożliwiał uzyskanie dla urządzenia zielonego światła do jego wykorzystania na ujęciach wody do spożycia. Dodatkowo Gmina Miejska Świeradów-Zdrój zleciła wykonanie dokumentacji instalacji odradowienia wód podziemnych przeznaczonych do spożycia przez ludzi w Świeradowie-Zdroju. Po uzyskaniu niezbędnych zgód będzie ona podstawą do włączenia dwóch odwiertów studni na ujęciu „Bronka Czecha” z wykorzystaniem metody napowietrzania zaproponowaną przez Politechnikę Wrocławską.

Wodociągi w przedziale produkcji $\leq 100 \text{ m}^3/\text{dobę}$

W przedziale tym znajduje się 8 wodociągów sieciowych. Jeden z nich to wodociąg uzdrowiskowy w Świeradowie-Zdroju ujęcie „Czarny Potok” (zaopatruje głównie obiekty sanatoryjne i wczasowe) oraz 7 wodociągów wiejskich w Złotnikach Lubańskich, Grodnicy, Nawojowie Śląskim, Miłoszowie, Stankowicach, Szyszkowej, Mściszowie.

Wodę odpowiadającą wymaganiom sanitarnym dostarczały wodociągi: Złotniki, Nawojów Śląski, Miłoszów. W 4 wodociągach stwierdzano odchylenia od wymagań sanitarnych dla parametrów fizykochemicznych tj. pH (Stankowice), mętność (Szyszkowa), azotany (Mściszów). Nieprawidłowości te były usuwane i nie miały negatywnego wpływu na zdrowie i bezpieczeństwo konsumentów.

W tym przedziale produkcji wody, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaniu wydawał dwa razy komunikaty o braku przydatności wody do spożycia przez ludzi po wykryciu w pobranych próbkach wody bakterii grupy coli i Escherichia coli. Komunikaty dotyczyły wodociągu w Szyszkowej i Grodnicy. Zarządcy niezwłocznie podjęli działania naprawcze mające na celu doprowadzenie wody do jakości odpowiadającej wymaganiom Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Następnie Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaniu po otrzymaniu prawidłowych wyników badania wody, wydał komunikaty o przydatności wody do spożycia przez ludzi, po czym w formie decyzji umorzył postępowania administracyjne.

Nadal stwierdzane są wahania zawartości glinu w jednym wodociągu sieciowym w Świeradowie-Zdroju, ujęcie „Czarny Potok”. Objęty jest on postępowaniem administracyjnym.

W przypadku uzyskania zakładanego rezultatu usunięcia glinu z wody surowej na ujęciu „Bronka Czecha”, zostaną podjęte działania do montażu urządzenia na ujęciu „Czarny Potok”.

Inne podmioty zaopatrujące w wodę

W danej grupie znajduje się 11 ujęć indywidualnych zaopatrujących w wodę obiekty wczasowo – turystyczne, restauracje oraz jedną jednostkę organizacyjną pomocy społecznej. Przebadano wodę z 9 ujęć. Jeden obiekt nadal jest nieczynny więc nie było możliwości pobrać wody.

Sporadycznie w wodociągach z danej grupy stwierdzano odchylenia od wymagań sanitarnych dla mętności, barwy, żelaza, manganu, utlenialności, ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C. Nieprawidłowości te były usuwane w krótkim czasie i nie miały negatywnego wpływu na zdrowie i bezpieczeństwo konsumentów.

W jednym obiekcie zaopatrywanym z ujęcia indywidualnego stwierdzono przekroczenie parametrów mikrobiologicznych (bakterie grupy coli, E.coli), w związku z tym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaniu wydał ocenę jakości wody o braku spełnienia przydatności wody do spożycia przez ludzi. Zarządca niezwłocznie podjął

działania naprawcze mające na celu doprowadzenie wody do jakości odpowiadającej wymaganiom Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Następnie Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaniu po otrzymaniu prawidłowych wyników badania wody umorzył prowadzone postępowanie.

Informacja na temat zwodociągowania miejscowości

Na terenie powiatu lubańskiego znajduje się 48 wsi, z których zwodociągowanych jest 35. Zarządcy lub właściciele wodociągów jedynie nieznacznie rozbudowywali własne sieci wodociągowe wewnątrz poszczególnych miejscowości.

Ujęcia wód wykorzystywanych do zaopatrzenia w wodę do spożycia

W ewidencji znajduje się 8 ujęć powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia. W 2023 roku przebadano wodę z 5 ujęć zaopatrujących wodociągi sieciowe w Świeradowie-Zdroju oraz z jednego ujęcia indywidualnego zaopatrującego w wodę Hotel „Malachit” w Świeradowie-Zdroju.

Wskaźniki mikrobiologiczne oraz parametry fizykochemiczne wody z ujęć sieciowych kwalifikowały ją do kategorii A1, z wyjątkiem liczby bakterii z grupy coli, *E. coli* („Wrzos”, „Łużyca”, „Bronka Czecha”, „Czarny Potok”), bakterii z grupy coli, pH (ujęcie „Teresa, Brunon, Stefan”), które kwalifikowały wodę do kategorii A2. Odczyn pH na ujęciu „Bronka Czecha” oraz „Łużyca” zakwalifikował wodę do kategorii A3, natomiast w przypadku ujęcia „Czarny Potok” odczyn nie mieścił się w żadnej klasie.

Parametry fizykochemiczne oraz mikrobiologiczne wody z ujęcia indywidualnego kwalifikowały ją do kategorii A1, z wyjątkiem bakterii z grupy coli, *E.coli* (ujęcie „Wieżyczki”).

Postępowanie administracyjne związane z nadzorem nad jakością wody

W 2023r. wydano łącznie 30 decyzji administracyjnych związanych z nadzorem nad jakością wody. Najczęściej stwierdzanymi nieprawidłowościami były przekroczenia parametrów fizykochemicznych tj. pH, mętność, barwa, glin, a także pojedyncze przypadki przekroczeń żelaza, manganu, ołowiu, azotanów, utlenialności. Z przekroczeń parametrów mikrobiologicznych stwierdzano: obecność bakterii grupy coli, *E.coli*, enterokoków kałowych, ogólnej liczby mikroorganizmów oraz *clostridium perfringens*. Usunięcie nieprawidłowości egzekwowano w drodze decyzji administracyjnych.

W 2023r. nie udzielano odstępstw od wymaganej jakości wody.

STAN SANITARNO-PORZĄDKOWY MIEJSCOWOŚCI

Miasta i tereny wiejskie

Ogólny stan sanitarno-porządkowy miast oraz wsi nie budził zastrzeżeń. Regularnie wykonywane są prace polegające na porządkowaniu skwerów, naprawie chodników, montażu lub wymianie pojemników na odpady, montowaniu nowych wiat przystankowych.

Głównym źródłem zaopatrzenia w wodę miast są wodociągi sieciowe objęte cyklicznymi badaniami monitoringowymi prowadzonymi w ramach kontroli wewnętrznej przez zarządców wodociągów oraz w ramach nadzoru Państwowej Inspekcji Sanitarnej nad jakością wody przeznaczonej do spożycia. Ścieki z terenu miast odprowadzane są w większości do oczyszczalni ścieków. Nieczystości stałe gromadzone są w pojemnikach opróżnianych przez uprawnione podmioty. Pozostałym źródłem zaopatrzenia w wodę są ujęcia indywidualne, głównie studnie przydomowe.

W 2023 roku na terenach miejskich oraz wiejskich odnotowano łącznie 19 interwencji, dotyczących między innymi niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego lokali mieszkalnych: nadmiernej ilości odpadów komunalnych w lokalach, fetoru w lokalach oraz częściach wspólnych, niewłaściwej gospodarki nieczystościami płynnymi (fekaliami), niewłaściwej jakości fizykochemicznej oraz mikrobiologicznej wody pochodzącej z wodociągów sieciowych, zmiany terminów poborów próbek wody, przeprowadzenia dodatkowych badań jakości wody pochodzącej z wodociągu sieciowego, nie uwzględnionych w harmonogramie poboru próbek wody na rok 2023, ustalenia dodatkowych punktów poborów próbek wody, obecności pluskiew w obiekcie użyteczności publicznej oraz obecności insektów w kontenerach na odpady komunalne.

Tereny rekreacyjne

Stan sanitarny i techniczny skontrolowanych placów zabaw, terenów rekreacyjnych oceniano jako dobry. W roku 2023 przeprowadzono kontrolę sprawdzającą wykonanie decyzji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lubaniu z poprzedniego roku – boiska w Pobiednej - stwierdzono wykonanie obowiązków.

Ustępy publiczne

Przeprowadzono sześć kontroli w pięciu tego typu obiektach. Jedna kontrola została przeprowadzona, w związku z decyzją administracyjną wydaną w 2022r., której termin upłynął w 2023r. Stan sanitarny i techniczny skontrolowanych w 2023 roku obiektów ocenia się jako dobry.

V. STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

STAN SANITARNY OBIEKTÓW REKREACJI WODNEJ

Pływalnie kryte

Na terenie powiatu lubańskiego na początku 2023 roku funkcjonowało 6 pływalni, w tym jeden park wodny. Wszystkie pływalnie są pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lubaniu. Jedna pływalnia została przekwalifikowana na basen w styczniu 2023r., druga w lipcu 2023r. a trzecia w październiku 2023r. W związku z trwającym remontem jednej pływalni, 4 pływalnie otrzymały pozytywną zbiorczą ocenę jakości wody (pływalnie przekwalifikowane na basen w drugiej połowie 2023 roku otrzymały częściową ocenę jakości wody). Na koniec 2023r. na terenie powiatu lubańskiego funkcjonowały 3 pływalnie - w tym jeden park wodny. W roku 2023 prowadzone były dwa postępowania administracyjne, dotyczące złej jakości wody pochodzącej z niecek basenowych, znajdujących się przy hotelach w Świeradowie-Zdroju. Podmioty odpowiedzialne podjęły natychmiastowe działania naprawcze i przedstawiły prawidłowe wyniki badań wody.

Baseny

Na terenie powiatu lubańskiego w ciągu roku 2023 funkcjonowało 26 basenów. Baseny na terenie powiatu lubańskiego znajdują się przy hotelach i sanatoriach w miejscowości Świeradów-Zdrój. W ramach nadzoru prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lubaniu pobierana była woda z 23 basenów, znajdujących się na terenie powiatu lubańskiego. Jeden basen był wyłączony z użytkowania, dwa zostały przekwalifikowane w drugiej połowie 2023r. z pływalni na baseny i pobór wody nie został ujęty w harmonogramie na 2023r. Woda badana była pod kątem bakteriologicznym oraz fizykochemicznym. Z powodu zanieczyszczeń bakteriologicznych oraz fizykochemicznych kwestionowano jakość wody w niektórych basenach. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaniu w drodze wystąpień wyegzekwował od zarządców basenów przywrócenie właściwej jakości wody w niecce basenowej. We wszystkich wymienionych przypadkach, właściciele obiektów niezwłocznie podejmowali działania naprawcze w celu wyeliminowania zanieczyszczeń, dokumentując powyższe wynikami badania wody świadczącymi o jej przydatności do kąpieli.

Stale obserwuje się poprawę skuteczności uzdatniania wody w nieckach basenowych. Zarządcy basenów chętnie wdrażają w swoich obiektach nowe technologie

uzdatniania wody. Mają dużą świadomość jak ważna jest jakość wody w nieckach basenowych dla osób korzystających z kąpieli.

STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI HOTELARSKIE

Hotele

Stan sanitarny i techniczny skontrolowanych w 2023 roku obiektów ocenia się jako dobry. Skontrolowano 15 tego typu obiektów. W dwóch skontrolowanych obiektach wykazano nieprawidłowości dotyczące braku nadzoru właściciela nad jakością ciepłej wody- brak badania ciepłej wody w kierunku bakterii Legionella sp. W jednym przeprowadzono kontrole na wniosek gościa hotelu i stwierdzono obecność insektów (pluskiew).

Pensjonaty

W roku 2023 skontrolowano jeden tego typu obiekt – nie stwierdzono nieprawidłowości.

Schroniska, pola biwakowe

Stan sanitarny skontrolowanych pól biwakowych oceniono jako dobry.

Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie

Skontrolowano 20 tego typu obiektów. W jednym skontrolowanym obiekcie wykazano nieprawidłowości sanitarno-techniczne pokoi oraz brak nadzoru właściciela nad jakością ciepłej wody- brak badania ciepłej wody w kierunku bakterii Legionella sp. Stan sanitarny i techniczny pozostałych skontrolowanych w 2023 roku obiektów ocenia się jako dobry.

STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI UPIĘKSZAJĄCE CIAŁO

Zakłady fryzjerskie

Skontrolowano 26 tego typu obiektów. Stan sanitarny i techniczny tych obiektów ocenia się jako dobry. W jednym skontrolowanym obiekcie wykazano nieprawidłowości sanitarno-techniczne.

Zakłady kosmetyczne

Stan sanitarny i techniczny skontrolowanych obiektów oceniony został jako dobry. Podczas kontroli 27 tego typu obiektów nie stwierdzono nieprawidłowości.

Zakłady tatuażu

Stan sanitarny i techniczny skontrolowanych obiektów oceniony został jako dobry.

Zakłady odnowy biologicznej

Stan sanitarny i techniczny skontrolowanych zakładów ocenia się jako dobry.

Zakłady pozostałe

Stan sanitarny i techniczny tej grupy obiektów oceniony został jako dobry. W obiektach skontrolowanych nie stwierdzono nieprawidłowości.

STAN SANITARNY OBIEKTÓW OBSŁUGI PODRÓŻNYCH

Dworce i stacje kolejowe

Kontroli poddano dwa tego typu obiekty. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Dworce autobusowe

Stan sanitarny i techniczny skontrolowanego dworca autobusowego ocenia się jako dobry.

Wiaty przystankowe

Stan sanitarny skontrolowanych przystanków nie budził zastrzeżeń.

STAN SANITARNY CMENTARZY I DOMÓW PRZEDPOGRZEBOWYCH; EKSHUMACJE

- a) W jednym z dwunastu skontrolowanych cmentarzy wykazano nieprawidłowości sanitarno-techniczne dotyczące kaplicy cmentarnej. Przeprowadzono jedną kontrolę sprawdzającą wykonanie decyzji wydanej w 2022r.
- b) Stan sanitarny i techniczny skontrolowanych zakładów przedpogrzebowych ocenia się jako dobry. W jednym z trzech skontrolowanych zakładów stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-techniczne dotyczące ścian i sufitów.

- c) Ekshumacje - w okresie sprawozdawczym nadzorowano 19 ekshumacji i nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi.

W okresie sprawozdawczym wydano 115 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji.

STAN SANITARNY INNYCH OBIEKTÓW

W roku 2023 wydano dwie decyzje administracyjne dot. niewłaściwego stanu higieniczno-sanitarnego i technicznego. Decyzje dotyczyły niewłaściwego stanu higieniczno-sanitarnego i technicznego Apteki w Lubaniu oraz basenu w jednym z obiektów hotelarskich w Świeradowie-Zdrój.

VI. WARUNKI SANITARNO-HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY

Bieżący nadzór sanitarny sprawowany przez pion higieny pracy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej obejmował w 2023r. kontrolę przestrzegania przepisów m.in. z zakresu:

- bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach pracy;
- wykonywania badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy;
- przeprowadzania profilaktycznych badań lekarskich;
- występowania substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy;
- występowania szkodliwych czynników biologicznych w środowisku pracy;
- występowania substancji i preparatów chemicznych, produktów biobójczych, detergentów, prekursorów narkotyków;
- narkotyków kategorii 2 i 3;
- oceny ryzyka zawodowego.

W roku 2023 w ewidencji pionu higieny pracy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej ujętych było 112 zakładów, zatrudniających łącznie 3548 osób,

Blisko 89% zakładów objętych nadzorem to zakłady małe, zatrudniające do 50 osób, 11 zakładów zatrudnia powyżej 50 osób, jeden zakład zatrudnia powyżej 250 pracowników.

Nie przeprowadzono żadnej kontroli w zakresie środków zastępczych. Do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej nie wpłynęło żadne zgłoszenie podejrzenia wytwarzania/wprowadzania do obrotu środków zastępczych ani nowych substancji psychoaktywnych. Stale współpracowano z Komendą Powiatową Policji w Lubaniu w tym zakresie. Zarówno pracownicy PSSE w Lubaniu jak i funkcjonariusze Policji prowadzą stały monitoring na terenie powiatu lubańskiego pod kątem miejsc, w których mogłoby dochodzić do wyprowadzania środków zastępczych. Nie stwierdzono takich miejsc.

W 2023 roku wydano 6 decyzji z nadzoru bieżącego. Dwie decyzje były decyzjami prolongującymi termin wykonania obowiązków. Cztery pozostałe dotyczyły przeprowadzenia pomiarów czynników szkodliwych występujących na stanowiskach pracy, opracowania-aktualizacji oceny ryzyka zawodowego oraz poprawy stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń socjalnych tj. szatni oraz łazienki.

Stan sanitarno-higieniczny kontrolowanych zakładów

W większości nadzorowanych zakładów stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń socjalnych i produkcyjnych był zachowany. W kontrolowanych obiektach na ogół zatrudnione są sprzątaczkі, które na bieżąco utrzymują porządek w pomieszczeniach socjalnych bądź pracodawcy podpisują umowy z firmami zewnętrznymi na usługi utrzymania porządku na terenie zakładu. Natomiast na stanowiskach produkcyjnych i warsztatowych każdy pracownik sam utrzymuje porządek.

Wydano dwie decyzje dotyczące stanu sanitarno-technicznego ścian i sufitów w pomieszczeniach socjalnych.

Postępowanie administracyjne i egzekucyjne dotyczące warunków higieniczno-sanitarnych w zakładach pracy

W roku 2023 przeprowadzono ogółem 62 kontrole w 59 zakładach. W 2023 roku wydawano 2 decyzje prolongujące termin wykonania obowiązków, ponadto w 2023 roku wydano cztery decyzje administracyjne nakazujące usunięcie stwierdzonych w trakcie kontroli nieprawidłowości. W 2023r. nie wydawano decyzji dot. unieruchomienia zakładu, oddziału czy stanowiska pracy oraz nie nałożono mandatu karnego. W związku z regularnym nadzorem sprawowanym nad zakładami pracy i zrozumieniem pracodawców, jakie ciążą na

nich obowiązki, w przeważającej większości zakładów stan sanitarny poprawia się z roku na rok. W większości zakładów pracy pracodawcy lub inspektorzy bhp kontrolują na bieżąco terminowość wykonywania okresowych badań lekarskich pracowników. Każdy pracownik przyjmowany do pracy posiadał zaświadczenie lekarskie dopuszczające go do pracy na danym stanowisku. Nie wydawano żadnej decyzji nakazującej przeprowadzenie badań okresowych pracowników. W nadzorowanych obiektach nie stwierdzono przypadków odsunięcia od zajmowanego stanowiska lub przeniesienia pracownika ze względu na przeciwwskazania zdrowotne.

Charakterystyka zagrożeń zawodowych w zakładach objętych nadzorem

Od wielu lat dominującym czynnikiem szkodliwym w nadzorowanych zakładach pracy jest hałas (którego najczęściej głównym źródłem są stosowane procesy technologiczne związane z rodzajem prowadzonej działalności). W trzech z skontrolowanych w 2023 roku zakładów stwierdzono przekroczenia normatyw higienicznych – hałasu.

Zakłady pracy, w których występuje przekroczenie dopuszczalnych norm czynników szkodliwych występujących na stanowiskach pracy wg klasyfikacji pkd

pkd	Rodzaj działalności	Liczba zakładów z przekroczeniami NDN/NDS		
		Hałas	zapylenie	drgania
16	Produkcja drzewna	2	-	-
20	Produkcja materiałów higienicznych	2	-	-
24	Produkcja pozostałych gotowych wyrobów metalowych	1	1	1
25	Produkcja metalowych elementów konstrukcyjnych	1	-	-
28	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana	1	-	-
82	Działalność związana z pakowaniem	1	-	-

Ocena realizacji przez pracodawców przepisów prawnych w zakresie czynników rakotwórczych.

Czynniki rakotwórcze występują w zakładzie przemysłu metalurgicznego, w zakładach usług komunalnych, zakładach pogrzebowych, zakładach drzewiarskich oraz zakładach podstawowej opieki zdrowotnej- narażenie na wirusa zapalenia wątroby. W roku 2023 przeprowadzono 6 kontroli w zakresie czynników rakotwórczych i mutagennych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

W zakładzie przemysłu metalurgicznego źródłem zagrożenia są chromiany występujące w substancjach i preparatach stosowanych w procesie galwanizacji (bezwodnik chromowy). Nie wydawano decyzji w tym zakresie.

Nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi, w tym nad prekursorami narkotyków grupy II oraz produktami biobójczymi:

Na terenie powiatu lubańskiego nie ma obiektów objętych nadzorem odpowiedzialnych za pierwsze wprowadzenie do obrotu substancji i preparatów chemicznych, produktów biobójczych, ani wprowadzających, importujących lub eksportujących prekursory narkotyków kategorii 2 lub 3. Jeden zakład stosuje w procesie galwanizacji prekursory kategorii 3 (kwas solny i kwas siarkowy).

W roku 2023 przeprowadzono 24 kontrole dotyczące substancji i preparatów chemicznych.

W skontrolowanych zakładach warunki pracy były zgodne z obowiązującymi przepisami.

Nie wydawano decyzji w zakresie stosowania substancji i preparatów chemicznych.

Na terenie powiatu lubańskiego nie ma zakładów wytwarzających prekursory z kategorii I, II, III oraz firm zajmujących się importem lub wprowadzaniem do obrotu tych prekursorów. Na terenie powiatu lubańskiego jest jeden zakład stosujący w procesie produkcyjnym prekursory należące do kategorii III (kwas solny i siarkowy stosowane w procesie galwanizacji).

Na terenie powiatu lubańskiego jest 32 zakładów objętych nadzorem wprowadzających produkty biobójcze. Są to przeważnie małe punkty handlowe oraz 4 zakłady stosujące środek biobójczy (są to 2 podmioty zajmujące się impregnacją elementów drewnianych oraz dwa zakłady pogrzebowe). W zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych przeprowadzono 9 kontroli jak również przeprowadzono trzy kontrole w zakresie stosowania produktów biobójczych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

Nadzór nad zakładami, gdzie występuje narażenie pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne.

W 2023 r. Sekcja Higieny pracy posiadała pod nadzorem 13 zakładów, w których występuje narażenie na czynniki biologiczne (dwa zakłady usług komunalnych, jeden zakład usług komunalnych posiadający oczyszczalnię ścieków, jedną oczyszczalnię ścieków,

zakład służby leśnej, dwa zakłady pogrzebowe oraz 6 zakładów podstawowej opieki zdrowotnej). W roku 2023. przeprowadzano 3 kontrole w tych zakładach

Nie wydawano decyzji w zakresie czynników biologicznych występujących na stanowiskach pracy.

W zakładach nie ma potrzeby stosowania środków hermetyczności oraz zapewnienia warunków odkażania, czyszczenia a w razie konieczności niszczenia odzieży, środków ochrony indywidualnej i wyposażenia, które uległy skażeniu szkodliwymi czynnikami biologicznymi, ponieważ pracownicy narażeni są na kontakt z w/w czynnikami poprzez odpady komunalne lub/i chorych ludzi, owady oraz zwierzęta.

Sprawozdanie z działalności w zakresie stwierdzania chorób zawodowych.

W 2023r. nie wydawano decyzji dot. chorób zawodowych. W roku 2023 do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lubaniu wpłynęło jedno zgłoszenie podejrzenia wystąpienia choroby zawodowej. Dotyczyło ono nauczycielki, u której podejrzewa się: przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat - poz. 15. Przeprowadzono wizytację w placówkach oświatowych, w których była zatrudniona pacjentka. Po przeprowadzeniu wizytacji opracowano kartę oceny narażenia zawodowego. Nie przeprowadzano wizytacji ani nie opracowywano kart oceny narażenia zawodowego dla innych stacji powiatowych.

VII. WARUNKI SANITARNE W PLACÓWKACH OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZYCH

Działalność pionu higieny dzieci i młodzieży ma na celu zapewnienie bezpiecznych warunków nauki i pobytu dzieci i młodzieży w placówkach oświatowo-wychowawczych oraz letniego i zimowego wypoczynku.

W roku 2023 kontynuowano nadzór nad przestrzeganiem przepisów oraz obowiązujących norm w zakresie:

1. Oceny stanu sanitarnego i bezpiecznych warunków nauki, wychowania i wypoczynku.
2. Wyposażenia pomieszczeń w odpowiednie meble i sprzęt.
3. Oceny warunków pracy ucznia, które obejmują:
  - higieniczną ocenę rozkładów zajęć lekcyjnych;
  - ocenę dostosowania mebli szkolnych do wzrostu uczniów;

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Lubaniu

- ocenę warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych w szkołach;
  - ocenę czynników fizycznych – temperatury wewnątrz pomieszczeń placówek oświatowo-wychowawczych.
4. Oceny realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin w pracowniach chemicznych.
  5. Kontroli bezpieczeństwa i higieny w czasie prowadzenia zajęć w-f w salach gimnastycznych, na boiskach szkolnych i warunków do utrzymania higieny po tych zajęciach.
  6. Oceny stanu sanitarnego gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w szkołach, współpraca z pielęgniarkami w środowisku nauczania i wychowania.
  7. Bieżący nadzór oraz ocena przebiegu wypoczynku letniego i zimowego.

W przypadku stwierdzonych nieprawidłowości udzielano instruktaży oraz prowadzono postępowanie administracyjne, wydawano zalecenia oraz wystąpienia pokontrolne.

Informacje o negatywnych ocenach dotyczących stanu sanitarno-technicznego przekazywane są organom prowadzącym.

W 2023 roku Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Lubaniu objęła nadzorem stałym 51 placówek oświatowo-wychowawczych i 19 turnusów wypoczynku zimowego i letniego zgłoszonego do elektronicznej bazy Ministra Edukacji Narodowej. Przeprowadzono 81 kontroli. Liczba placówek uległa zmianie, zlikwidowano 1 szkołę podstawową (Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Jana Pawła II z Oddziałami Integracyjnymi w Lubaniu, ul. Skalnica 3, 59-800 Lubań) i 1 niepubliczny żłobek (Niepubliczny Żłobek „Biały Miś”, ul. A. Mickiewicza 1c, 59-800 Lubań) oraz objęto nadzorem nowopowstały 1 niepubliczny żłobek (Niepubliczny Żłobek „Misiowa Kraina”, ul. Jeleniogórska 2 a, 59-800 Lubań).

Placówki nadzorowane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lubaniu oraz liczba przeprowadzonych kontroli w placówkach

Rok	Liczba placówek w ewidencji					Liczba kontroli
	ogółem	w tym:				
		stałych	turnusy wypoczynku zgłoszone do elektronicznej bazy MEN		skontrolowanych (ogółem)	
			zimowe	letnie		
2023	99	56	25	18	70	81

Liczba zgłoszonych / rozpatrzonych wniosków o interwencję

Rok	Liczba zgłoszonych / rozpatrzonych wniosków o interwencję	Liczba zamknięć / unieruchomień / wyłączeń z użytkowania obiektu lub jego części
2023	3 / 3	0 / 0 / 0

W przypadku stwierdzonych nieprawidłowości udzielano instruktaży oraz prowadzono postępowanie administracyjne, wydawano zalecenia oraz wystąpienia pokontrolne. Informacje o negatywnych ocenach dotyczących stanu sanitarno-technicznego przekazywane były organom prowadzącym.

Szkoły podstawowe, szkoły ponadpodstawowe.

W 2023 roku liczba placówek oświatowo-wychowawczych uległa zmianie, zlikwidowano 1 szkołę podstawową. Skontrolowano wszystkie 22 szkoły objęte ewidencją.

Nadzór sanitarny nad placówkami nauczania i wychowania w 2023 roku

Rodzaj placówek		Liczba placówek		liczba przeprowadzanych kontroli	liczba dzieci i młodzieży w skontrolowanych placówkach	Decyzje administracyjne (merytoryczne)				Decyzje płatnicze
		w ewidencji	skontrolowanych			wydane		wyegzekwowane		
						ogółem	w tym, zmieniające termin	ogółem	w tym, z lat ubiegłych	
Szkoły funkcjonujące samodzielnie	szkoły podstawowe	11	11	15	2874	3	3	0	0	0
Zespoły szkół		11	11	15	3226	1	1	1	1	0

W 2023 roku uchybienia stwierdzane w trakcie kontroli w związku, z którymi wydawano decyzje administracyjne (w tym prolongaty) oraz zalecenia dotyczyły:

1. Bloku sportowego– zły stan sanitarno-techniczny powierzchni ścian, sufitów oraz podłogi w salach gimnastycznych.

2. Braku ogrodzenia terenu szkoły.
3. Złego stanu technicznego powierzchni ścian w korytarzu komunikacyjnym.
4. Złego stanu sanitarno-technicznego powierzchni ścian i sufitów w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych.

W czasie kontroli placówek zapoznawano się z protokołami dotyczącymi rocznej lub 5-letniej oceny stanu technicznego budynków dokonywanych przez osoby uprawnione. Stwierdzane nieprawidłowości dotyczyły najczęściej zewnętrznych części budynków tj. ubytków tynku na ścianach, w elewacji. Nieprawidłowości wewnątrz budynku przeważnie pokrywały się z uchybieniami stwierdzanymi podczas kontroli sanitarnych.

W zakresie warunków do utrzymania higieny osobistej wszystkie szkoły zapewniały właściwe warunki pod względem sprawności urządzeń sanitarnych, dostępu do bieżącej ciepłej wody, zapewnienia środków czystości.

Bieżący stan sanitarny w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych był zachowany.

Ocena warunków pobytu dzieci i młodzieży w placówkach nauczania i wychowania.

1) Pomiary oświetlenia.

W 2023 roku podczas kontroli placówek oświatowych nie stwierdzono nieprawidłowości.

2) Higiena procesu nauczania.

Stanowiska pracy ucznia i dziecka

Podczas kontroli szkół, przedszkoli przeprowadzano pomiary w zakresie dostosowania użytkowania mebli szkolnych do wzrostu dzieci i młodzieży. Wyniki pomiarów w klasach I÷III były prawidłowe, natomiast w losowo wybranych klasach starszych stwierdzano nieznaczłą liczbę uczniów siedzących w niewłaściwej ławce. Stwierdzane nieprawidłowości były korygowane na bieżąco. Pomiarami objęto ogółem 1122 stanowisk pracy ucznia i przedszkolaka w 76 oddziałach tj. w 16 szkołach i 11 przedszkolach.

Tygodniowy rozkład zajęć lekcyjnych.

Pod kątem właściwego planowania nauki i odpoczynku dokonywano analizy rozkładu zajęć lekcyjnych. Ocenę dot. równomierności rozłożenia zajęć lekcyjnych na

przestrzeni tygodnia, różnorodności zajęć z wykorzystaniem zajęć ruchowych oraz przerw między lekcjami przeprowadzono w 269 klasach w 17 szkołach podstawowych i w 5 szkołach ponadpodstawowych. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczące pojedynczych klas, omawiane były na bieżąco z dyrektorami szkół wskazując potrzebę podjęcia działań korygujących podczas układania kolejnego rozkładu zajęć. Najczęstszymi przyczynami utrudniającymi prawidłowe ułożenie planu były: dojazdy dzieci do szkoły, ograniczona dyspozycyjność nauczycieli zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy, łączenie etatu w różnych szkołach, czas zajmujący na przemieszczenie się dzieci do sal gimnastycznych.

Mikroklimat w pomieszczeniach

W kontrolowanych placówkach zwracano uwagę na wymianę powietrza, temperaturę, które są ważnymi czynnikami tworzącymi odpowiednie, higieniczne warunki mikroklimatu w obiekcie. Skład powietrza w pomieszczeniach zamkniętych, źle wentylowanych i niewietrzonych różni się składem chemicznym od powietrza atmosferycznego. Na skutek przebywania osób w pomieszczeniach zmienia się znacząco proporcja zawartości tlenu oraz dwutlenku węgla w powietrzu. Wzrost stężenia dwutlenku węgla powoduje, że osoby przebywające w pomieszczeniu odczuwają zmęczenie, senność, osłabienie koncentracji. Obecność mikroorganizmów chorobotwórczych (bakterii, wirusów, grzybów i ich zarodników, roztoczy) w powietrzu ma niekorzystny wpływ na zdrowie człowieka.

Najlepszym środkiem zapobiegającym występowaniu zagrożeń związanych z zanieczyszczeniami powietrza w pomieszczeniach jest należyta wentylacja zapewniająca sprawną wymianę powietrza oraz aktywne wietrzenie pomieszczeń.

Odpowiedni mikroklimat w pomieszczeniach placówek oświatowo-wychowawczych ma obowiązek zapewnić dyrektor placówki zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach.

3) Profilaktyczna opieka zdrowotna w szkołach.

W roku 2023 nie odnotowano zmian w zakresie posiadania gabinetów profilaktyki zdrowotnej. Szkoły nie posiadające gabinetów zapewniały uczniom opiekę pielęgniarską w wymaganym zakresie w pomieszczeniach zastępczych na terenie placówek.

System pierwszej pomocy

W skontrolowanych placówkach oświatowo-wychowawczych, w szczególności w pomieszczeniach szkolnych tj. w gabinecie pielęgniarstwa, pokoju nauczycielskim, pracowniach chemicznych, w pokoju nauczycieli wychowania fizycznego stwierdzono, że apteczki wyposażone są w niezbędne środki do udzielania pierwszej pomocy wraz z instrukcją jej udzielania.

4) Ocena infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.

W 2023 roku poddano ocenie 22 szkoły w aspekcie warunków, w jakich prowadzone były zajęcia wychowania fizycznego. W skontrolowanych 3 szkołach warunki do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego są niewystarczające (brak sal gimnastycznych lub boisk, sale zastępcze z ograniczoną powierzchnią i wyposażeniem, korzystanie z sal innych szkół lub usytuowanych w dużej odległości od budynku). Najczęstszym tego powodem było to, iż szkoły te mieszczą się w budynkach adaptowanych, które nie spełniają wymagań stawianym tego typu placówkom. Wystarczające warunki do prowadzenia zajęć lekcyjnych posiadało 13 szkół (sala gimnastyczna i boisko). Zły stan sanitarno-techniczny bloków sportowych odnotowano w 2 placówkach. Poprawę odnotowano w zakresie warunków do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego na zewnątrz budynku.

5) Dożywianie uczniów

W skontrolowanych szkołach - 9 zapewniło ciepłe posiłki obiadowe. W 4 szkołach posiłki przygotowywane były na miejscu, a do 5 szkół posiłki były dowożone w formie cateringu. Z posiłków tych skorzystało 468 uczniów w tym 46 uczniów skorzystało z posiłków dofinansowanych.

Nadzór nad substancjami chemicznymi w szkołach

W 2023 roku przeprowadzono 6 kontroli pracowni fizyko-chemicznych w szkołach podstawowych, w których stwierdzono posiadanie przez placówkę niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin. Podczas kontroli zwracano uwagę na zagadnienia dotyczące właściwego oznakowania, zabezpieczenia, przechowywania substancji i mieszanin chemicznych, posiadania kart charakterystyki. W skontrolowanych szkołach nie stwierdzano nieprawidłowości.

Żłobki, przedszkola i inne placówki wychowania przedszkolnego

W 2023 roku zamknięto 1 niepubliczny żłobek oraz objęto nadzorem nowopowstały 1 niepubliczny żłobek. Liczba żłobków oraz klubów dziecięcych nie uległa zmianie. W ramach bieżącego nadzoru skontrolowano 21 placówek przedszkolnych (15 przedszkoli samodzielnych, 6 przedszkola funkcjonujące w zespołach) oraz 4 żłobki i 2 kluby dziecięce. W placówkach tych wydano 2 decyzje administracyjne (określające maksymalną liczbę miejsc w żłobku).

W ramach kontroli placów zabaw dla dzieci dokonano kontroli urządzeń do rekreacji, zabezpieczenia placów zabaw. Podobnie jak w szkołach, wymagano ocen stanu technicznego urządzeń rekreacyjnych dokonywanych przez osoby do tego uprawnione. Mając na uwadze bezpieczeństwo dzieci podczas zabaw, w przedszkolach, które nie posiadały takiego dokumentu prowadzone były rozmowy z dyrektorami o konieczności jego posiadania.

Przeprowadzane były również kontrole pod kątem zabezpieczenia piaskownic przed dostępem zwierząt, czystości piasku w piaskownicach oraz wymagano udokumentowania wymiany piasku. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

W nadzorowanych placówkach nie odnotowano złego stanu sanitarno-porządkowego.

Podczas kontroli nie stwierdzano łamania ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych oraz e-papierosów.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze w tym Domy Dziecka, Pogotowia Opiekuńcze.

W 2023 roku przeprowadzono kontrolę w Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Świeradowie-Zdroju oraz w Ognisku Wychowawczym przy Klasztorze Sióstr Zakonnych w Lubaniu. W wyżej wymienionej placówkach zapewniono dobre warunki zakwaterowania, zarówno w części mieszkalnej jak i części higieniczno-sanitarnej. W pokojach mieszkalnych nie stwierdzano zagęszczenia, zapewniono prawidłową powierzchnię przypadającą na 1 wychowanka. Meble były sprawne, a ich ilość była dostosowana do potrzeb podopiecznych. W części higieniczno-sanitarnej zapewniona była bieżąca ciepła i zimna woda do utrzymania higieny osobistej, urządzenia sanitarne były sprawne. Standardy dostępności do urządzeń sanitarnych były prawidłowe.

Internaty i Bursy, Zakłady z pobytem całodobowym oraz pobytem dziennym i całodobowym.

W 2023 roku przeprowadzono kontrolę w 2 internatach należących do Dolnośląskiego Zespołu Szkół w Biedzychowicach oraz do Zespołu Placówek Terapeutyczno-Wychowawczych we Włosieniu. W placówkach tych, w zakresie warunków do utrzymania higieny osobistej zostały zapewnione właściwe warunki pod względem sprawności urządzeń sanitarnych, dostępu do bieżącej ciepłej wody, zapewnienia środków czystości. Bieżący stan sanitarny w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych był zachowany. Nie stwierdzono nieprawidłowości

Podczas kontroli nie stwierdzano łamania ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych oraz e-papierosów.

Wypoczynek i rekreacja

Informacje dotyczące organizatora oraz miejsca i terminu rozpoczęcia wypoczynku pozyskiwano z internetowej bazy wypoczynku Ministerstwa Edukacji i Nauki.

Na terenie powiatu lubańskiego odnotowano 43 turnusy wypoczynku zimowego i letniego zgłoszonych do internetowej bazy wypoczynku. Przeprowadzono łącznie 19 kontroli w trakcie trwania wypoczynku (10 wypoczynku zimowego, 9 wypoczynku letniego). Kontrole wykazały, iż placówki zostały przygotowane właściwie i zapewniały bezpieczne i higieniczne warunki wypoczynku.

Jednocześnie w czasie kontroli wypoczynku dzieci i młodzieży zwracano uwagę na:

- stan sanitarno-techniczny pomieszczeń,
- warunki higieniczno-sanitarne w pomieszczeniach mieszkalnych,
- sprawność urządzeń sanitarnych,
- zapewnienie bieżącej ciepłej wody,
- dokumentację dotyczącą organizacji wypoczynku,
- zagęszczenie w pomieszczeniach mieszkalnych,
- zapewnienie opieki medycznej,
- zapewnienie dobrej jakości wody.

W placówkach wypoczynku zapewniono dobre warunki zakwaterowania, zarówno w części mieszkalnej jak i części higieniczno-sanitarnej. W pokojach mieszkalnych nie stwierdzano zagęszczenia, zapewniono prawidłową powierzchnię przypadającą na 1 uczestnika. Meble były sprawne, a ich ilość była dostosowana do potrzeb uczestników. W części higieniczno-sanitarnej zapewniona była bieżąca ciepła i zimna woda do utrzymania

higieny osobistej, urządzenia sanitarne były sprawne. Standardy dostępności do urządzeń sanitarnych były prawidłowe.

Dzieci i młodzież miały możliwość brania udziału w różnorodnych zajęciach kulturalno-sportowych przygotowanych przez różne instytucje i organizacje tj. zajęcia świetlicowe (konkursy plastyczne, warsztaty artystyczne), zajęcia w plenerze (wycieczki krajoznawcze) zajęcia sportowo-rekreacyjne (gry i zabawy zespołowe na salach gimnastycznych, zajęcia na basenie, zjazdy na nartach).

Organizatorzy wypoczynku posiadali właściwą dokumentację dotyczącą organizacji wypoczynku tj. potwierdzenie zgłoszenia wypoczynku, karty kwalifikacyjne uczestników.

Bieżący stan sanitarno-porządkowy w większości skontrolowanych turnusów wypoczynku był zachowany. Często w czasie kontroli pokoje były porządkowane przez uczestników wypoczynku i przygotowywane do oceny wewnętrznej w ramach prowadzonego konkursu czystości.

Podczas kontroli pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lubaniu udzielali instruktażu i przekazywali materiały oświatowe dotyczące zasad bezpiecznego wypoczynku, profilaktyki chorób zakaźnych, grypy, uzależnień od alkoholu, nikotyny, dopalaczy.

Nie odnotowano skarg, próśb o interwencje w sprawie niewłaściwych warunków sanitarno-higienicznych w miejscach wypoczynku dzieci i młodzieży na terenie powiatu.

VII. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA

Jednym z zadań realizowanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lubaniu jest stały nadzór sanitarny nad przestrzeganiem prawidłowych warunków produkcji, transportu, przechowywania i sprzedaży (bezpośredniej oraz za pośrednictwem sprzedaży wysyłkowej) żywności w tym suplementów diety, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz warunków bezpieczeństwa żywności w zakładach żywienia zbiorowego otwartego i zamkniętego. Poza działalnością kontrolno-represyjną, edukowano i informowano przedsiębiorców o koniecznych do wdrożenia nowych regulacjach w prawie żywnościowym, dotyczących między innymi znakowania żywności, oświadczeń żywnościowych i zdrowotnych umieszczanych na opakowaniach produktu oraz zasadach prawidłowej prezentacji i reklamie artykułów żywnościowych.

Porównawcze zestawienie danych ogólnych za lata 2022-2023

Dane	2022r.	2023r.
Liczba obiektów wg ewidencji	604	609
Liczba obiektów skontrolowanych	258	286
Liczba kontroli	394	401
Liczba decyzji: w tym:	245	372
unieruchomienia zakładu	12	0
zakazu wprowadzania produktu do obrotu	1	1
Liczba mandatów	62	81
Kwota mandatów	18500	22600
średnia kwota 1 mandatu	298,-	279,-

Szczegółowy wykaz obiektów - porównawcze zestawienie danych liczbowych za lata 2022-2023

Grupa obiektów	Liczba obiektów wg ewidencji		Liczba obiektów skontrolowanych	
	2022r.	2023r.	2022r.	2023r.
Automaty do lodów	4	5	4	5
Piekarnie	8	7	7	4
Ciastkarnie	3	3	3	3
Zakłady garmazeryjne	5	4	4	3
Browary i słodownie	-	1	-	1
Produkcja pierwotna i inne wytwórnie żywności	65	73	20	22
Sklepy spożywcze	137	125	54	78
Kioski spożywcze	7	5	0	3
Magazyny hurtowe	11	11	4	10
Obiekty ruchome i tymczasowe	28	35	20	30
Środki transportu żywności	34	34	3	2
Inne obiekty obrotu żywnością w tym apteki	55	52	13	14
Zakłady żywienia zbiorowego – otwarte	102	100	50	46
Zakłady małej gastronomii	69	75	30	29
Zakłady żywienia zbiorowego – zamknięte w tym zakłady cateringowe	67	68	43	32
Miejsca obrotu przedmiotami użytku	12	11	2	4
Ogółem	604	609	2	286

Pracownicy oddziału Bezpieczeństwa Żywności i Żywnienia w 2023r. kontynuowali zadania w zakresie nadzoru nad produkcją i wprowadzaniem do obrotu artykułów żywnościowych, suplementów diety oraz wyrobów i materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Wzorem lat ubiegłych kontynuowano współpracę m.in. z Powiatowym Lekarzem Weterynarii w zakresie bezpieczeństwa wprowadzanej do obrotu żywności pochodzenia zwierzęcego i ryb. W ramach stałej współpracy z Państwową Inspekcją Farmaceutyczną wspólnym nadzorem objęte są apteki i sklepy zielarsko-medyczne. Przy realizowaniu zadań z zakresu nadzoru nad obiektami żywnościowo-żywnieniowymi współpracowano także z jednostkami samorządowymi.

W roku 2023 w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF) otrzymano łącznie 18 powiadomień o niebezpiecznych produktach, stanowiących zagrożenie dla zdrowia lub życia konsumentów. 17 powiadomień dotyczyło produktów żywnościowych oraz 1 powiadomienie dotyczyło artykułów do kontaktu z żywnością. W związku z powyższym podejmowano stosowne działania zgodne z zasadami systemu RASFF. Ponadto w związku z uzyskaniem nieprawidłowych wyników badań Powiatowa Stacja Sanitarno- Epidemiologiczna w Lubaniu zgłosiła 2 powiadomienia wychodzące do systemu RASFF, które dotyczyły wykrycia zanieczyszczeń mikrobiologicznych, tj. bakterii Salmonella w Polskiej Wędzonej Kiełbasie Wieprzowej Średnio Rozdrobnionej Wędzonej Surowej oraz w Piersiach z kurczaka.

1. Zakłady produkujące i wprowadzające żywność do obrotu

W roku 2023 na terenie powiatu lubańskiego działalność prowadziły 93 zakłady produkcji żywności w tym 7 piekarni, 3 ciastkarnie, 5 automatów do produkcji lodów, 4 zakłady garmazeryjne, 1 browar rzemieślniczy, 69 producentów produkcji pierwotnej oraz 2 producentów żywności w warunkach domowych i 2 tzw. innych wytwórni żywności. Liczba zarejestrowanych producentów żywności zwiększyła się o 8 obiektów.

W roku 2023 działalność prowadzona była w 7 piekarniach. W roku sprawozdawczym poddano kontroli 4 obiekty, przeprowadzając w nich 8 kontroli, w tym 2 kontrole interwencyjne – wszystkie obiekty zostały ocenione jako zgodne z wymaganiami. W toku przeprowadzanych kontroli stwierdzane uchybienia sanitarno-techniczne związane były z eksploatacją urządzeń oraz sprzętu i dotyczyły zniszczonego sprzętu produkcyjnego oraz wyposażenia (zniszczone blachy i blaszki piekarnicze). W tej grupie obiektów nie nakładano mandatów karnych.

Zgodnie z planem poboru próbek u 4 przedsiębiorców pobrano 13 próbek żywności, w tym 10 próbek w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych, 1 próbkę w kierunku zanieczyszczeń metalami szkodliwymi dla zdrowia, 1 próbkę w kierunku 3-MCPD oraz 1 próbkę w kierunku zawartości mikrotoksyn. Wyniki nie wykazały nieprawidłowości.

Kontroli poddano wszystkie ciastkarnie i zostały ocenione jako zgodne z wymaganiami. W wyniku czynności kontrolnych w jednym zakładzie stwierdzono nieprzestrzeganie opracowanych instrukcji GHP i GMP oraz procedur systemu HACCP, tj. nie udokumentowano aktualnego, prawidłowego wyniku badania wody świadczącego o jej przydatności do spożycia przez ludzi oraz stwierdzono uchybienia sanitarno-techniczne związane z niewłaściwym stanem powierzchni ścian i sufitów. Osobę winną zaniedbań ukarano mandatem karnym na kwotę 200 zł oraz wydano decyzję administracyjną w przedmiotowym zakresie. Wszystkie ciastkarnie posiadają własne środki transportu przystosowane do przewozu wyrobów ciastkarskich, w tym wymagających przechowywania w warunkach chłodniczych.

W roku 2023 działalność na terenie powiatu lubańskiego prowadziło 5 automatów do produkcji lodów. W roku sprawozdawczym zatwierdzono 1 automat do produkcji lodów. Skontrolowano wszystkie obiekty przeprowadzając w nich 5 kontroli. Przeprowadzone czynności kontrolne nie wskazały nieprawidłowości. Nie nakładano mandatów karnych. Zgodnie z planem poboru próbek u jednego przedsiębiorcy pobrano 5 próbek lodów z automatu w kierunku oznaczenia zanieczyszczeń mikrobiologicznych. Wyniki nie wykazały nieprawidłowości.

W roku 2023 działalność prowadziły 4 zakłady garmażeryjne. 3 obiekty poddano kontroli w roku sprawozdawczym przeprowadzając w nich 6 kontroli. Zakres prowadzonej działalności obejmuje produkcję od surowca do gotowego wyrobu wyrobów garmażeryjnych tj. pierogi, kopytka, naleśniki. Ww. wyroby schłodzone sprzedawane są klientom indywidualnym. W nadzorowanych zakładach garmażeryjnych w roku sprawozdawczym wydano 3 decyzje zmiany dotyczące rozszerzenia zakresu dotychczas prowadzonej działalności oraz 1 decyzję odmawiającą rozszerzenia działalności.

W roku sprawozdawczym zatwierdzono działalność 1 browaru rzemieślniczego, którego zakres działalności obejmuje produkcję piwa niepasteryzowanego rozlewanego do opakowań zbiorczych jednorazowego użytku. W zakładzie w roku 2023 przeprowadzono 3 kontrole. W obiekcie wydano 1 decyzję zatwierdzającą pod warunkiem opracowania i wdrożenia instrukcji Dobrej Praktyki Higienicznej i Dobrej Praktyki Produkcyjnej oraz procedur opartych na zasadach systemu HACCP, okazania wyników z przeprowadzonych

badan przechowalniczych wyrobu gotowego oraz udokumentowania właściwej jakości zdrowotnej wyrobu gotowego mikrobiologicznie nietrwałego wyprodukowanego w zakładzie. Ponadto wydano decyzję przedłużającą termin wykonania wyżej wymienionych obowiązków do dnia 20 października 2023r. Strona w wyznaczonym terminie wykonała ww. obowiązki.

W ramach współdziałania organów PIS, PIORIN, IJHARS, IOŚ w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego przeprowadzane są wspólne kontrole w gospodarstwach rolnych wpisanych do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej. W tej grupie obiektów znajdują się 54 gospodarstwa rolne prowadzące działalność produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego. W roku sprawozdawczym wpisano do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej prowadzonego przez PPIS w Lubaniu 9-ciu producentów pierwotnych. Gospodarstwa zajmujące się produkcją żywności pochodzenia roślinnego, na nadzorowanym terenie, to gospodarstwa małe, niewyspecjalizowane. Zajmują się głównie uprawą zbóż na cele paszowe, ziemniaków oraz w niewielkiej ilości warzyw i owoców. W danym roku przeprowadzono kontrole w 7 gospodarstwach. W danej grupie zakładów nie stwierdzano bieżących nieprawidłowości. Ponadto w roku sprawozdawczym w ramach planu poboru próbek pobrano 2 próbki produktów rolnych: ziarno jęczmienia (metale), maliny (pozostałości pestycydów). Przeprowadzone badania nie wykazały nieprawidłowości.

Na terenie powiatu lubańskiego 2 rolników, prowadzi działalności w ramach Rolniczego Handlu Detalicznego, która obejmuje produkcję i sprzedaż produktów pasteryzowanych: dżemy owocowe, soki owocowe, powidła, syropy ziołowo-miodowe, przetwory owocowo-warzywne oraz produkcję i sprzedaż oleju rzepakowego. Do produkcji wykorzystuje się plody rolne z własnego gospodarstwa. W wyżej wymienionych obiektach w roku sprawozdawczym przeprowadzono 2 kontrole, w wyniku których nie stwierdzono nieprawidłowości i nie nakładano mandatów karnych.

Dodatkowo spośród 13 gospodarstw prowadzących działalność w ramach produkcji pierwotnej i dostaw bezpośrednich przeprowadzono kontrolę w 11 gospodarstwach rolnych. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości. Gospodarstwa te zajmują się głównie uprawą sezonowych warzyw i owoców miękkich. Zakres dystrybucji ogranicza się do rynku lokalnego tj. głównie sprzedaż na pobliskim targowisku. Ponadto w roku sprawozdawczym w ramach planu poboru próbek pobrano 4 próbki produktów rolnych: marchew (pozostałości pestycydów), szpinak (pozostałości pestycydów), rzodkiew (pozostałości pestycydów), groch (metale). Przeprowadzone badania nie wykazały nieprawidłowości

Ponadto w grupie producentów żywności znajdują się dodatkowe 2 obiekty tzw. innych wytwórni żywności. Jeden z nich to Inkubator przetwórstwa lokalnego. Zakres działalności obejmuje produkcję dżemów, konfitur, soków pasteryzowanych i niepasteryzowanych oraz tłoczenia olejów z płodów rolnych, dostarczanych do zakładu przez rolników. Działalność nie jest ciągła, a wielkość produkcji jest uzależniona od ilości surowców dostarczonych przez rolników. Drugą zatwierdzoną w tej grupie obiektów działalnością jest pracownia tortów artystycznych. Ta działalność również nie ma charakteru działalności ciągłej, gdyż produkcja odbywa się na indywidualne zamówienia klientów. W roku sprawozdawczym kontroli poddano oba zakłady. W danej grupie zakładów nie stwierdzano bieżących nieprawidłowości oraz nie nakładano mandatów karnych.

2. Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego

Na terenie powiatu lubańskiego prowadzony jest stały nadzór nad produkcją i wprowadzaniem do obrotu artykułów żywnościowych. Kontrole tych zakładów pokazują, iż następuje stały wzrost jakości świadczonych usług. W obiektach obserwuje się poprawę warunków sanitarno- technicznych. Nowopowstające zakłady są obiektami funkcjonalnymi i wyposażonymi w odpowiednie urządzenia oraz sprzęt zapewniający prawidłowe warunki do produkcji potraw. Zakłady starsze są stale modernizowane, sukcesywnie wymieniane są urządzenia i wyposażenia oraz sprzęt produkcyjny.

Liczba zakładów w roku 2023 wynosiła 197, w tym 13 nowo zatwierdzonych. W roku sprawozdawczym przeprowadzono łącznie 131 kontroli w 92 obiektach.

Do najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości należą:

- nieprzestrzeganie opracowanych procedur HACCP, tj. brak do wglądu aktualnego wyniku badania wyrobu gotowego nietrwałego mikrobiologicznie wyprodukowanego w zakładzie oraz brak do wglądu aktualnego prawidłowego wyniku badania wody świadczącego o jej przydatności do spożycia przez ludzi.
- brak bieżących zapisów wynikających z opracowanych instrukcji GHP/GMP i systemu HACCP
- brak weryfikacji i aktualizacji procedur HACCP,
- brak bieżącego porządku i czystości w pomieszczeniach zakładu.

W związku z powyższym nałożono łącznie 32 mandaty karne na kwotę 9900 zł. W danej grupie wydano 72 decyzje administracyjne na poprawę stanu sanitarno-higienicznego.

Z powodu nieprawidłowych wyników badań wody wydano 2 decyzje zakazujące wykorzystywania wody w zakładzie. Po okazaniu prawidłowych wyników badania wody potwierdzających jej przydatność do spożycia przez ludzi wygaszono decyzje i zakończono postępowania administracyjne.

Zgodnie z planem poboru próbek pobrano 7 próbek żywności, w tym 5 w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych, 1 próbka w kierunku 3-MCPD oraz 1 próbka w kierunku oznaczania metanolu, cyjanowodoru i karbaminianu etylu. Otrzymane wyniki badań nie wykazały nieprawidłowości.

W trakcie ostatnich lat zwiększyło się zainteresowanie w zakresie uruchamiania działalności zakładów gastronomicznych świadczących usługi z zakresu małej gastronomii. Dużym zainteresowaniem cieszą się obiekty stacjonarne jak i obiekty ruchome i tymczasowe. Aktualnie w rejestrze znajduje się 75 obiektów prowadzących działalność stacjonarnie. Systematycznie wzrasta liczba małych zakładów oferujących żywność typu fast-food przygotowywaną z półproduktów lub gotowych wyrobów poddawanych jedynie procesowi podgrzewania. Stan sanitarno-higieniczny tych obiektów jest systematycznie kontrolowany. W tej grupie obiektów, obserwuje się zatrudnianie małej ilości personelu oraz częstą jego rotację, co powoduje, że zatrudniony personel posiada niewielką wiedzę z podstawowych zagadnień higieny. Pracownicy nie posiadają wykształcenia kierunkowego gastronomicznego oraz bardzo często nie mają doświadczenia zawodowego w tej branży. W większości obiektów tej grupy, ze względu na małą powierzchnię i brak możliwości wydzielenia odpowiednich pomieszczeń na obróbkę brudną, produkcja oparta jest na gotowych półproduktach i gotowych wyrobach chłodzonych lub mrożonych. Potrawy gotowe najczęściej podawane są na naczyniach i opakowanych jednorazowego użytku. W roku sprawozdawczym przeprowadzono łącznie 51 kontroli w 29 obiektach. Za stwierdzone nieprawidłowości w tej grupie nałożono 14 mandatów karnych na kwotę 4100 zł oraz wydano 35 decyzji administracyjnych, w tym 1 zakazującą wprowadzania do obrotu produktów pochodzenia zwierzęcego nietrwałych mikrobiologicznie po upływie daty minimalnej trwałości lub terminu przydatności do spożycia. Ponadto PPIS w Lubaniu złożył 1 wniosek do DPWIS we Wrocławiu o nałożenie kary pieniężnej w zakładzie małej gastronomii w związku z produkcją i wprowadzaniem do obrotu żywności w zakresie niezgodnym z decyzją zatwierdzenia oraz nieprzestrzeganiem wymagań w zakresie znakowania środków spożywczych określonych w przepisach rozporządzenia 1169/2011, tj. brak informacji dla klientów dotyczącej wszystkich oferowanych do konsumpcji potraw z uwzględnieniem składników powodujących alergie lub reakcje nietolerancji. DPWIS we

Wrocławiu wymierzył na przedsiębiorcę karę pieniężną w wysokości 2000 zł za popełnienie ww. naruszeń prawa żywnościowego.

W grupie zakładów małej gastronomii w obiektach tymczasowych lub ruchomych znajdują się 22 obiekty– przeprowadzono w nich 19 kontrole w 17 obiektach. W dwóch obiektach stwierdzono nieprawidłowości i ukarano przedsiębiorców mandataми karnymi o łącznej wysokości 800 zł. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły nieprawidłowego stanu sanitarno-porządkowego obiektów. W tej grupie wydano 3 decyzje administracyjne.

Ponadto w roku 2023 w trakcie trwania imprezy masowej skontrolowano 9 ruchomych punktów gastronomicznych nie znajdujących się w rejestrze PPIS w Lubaniu. Przedmiotowe kontrole nie wykazały nieprawidłowości, nie nakładano mandatów karnych

3. Zakłady usług cateringowych

W roku 2023 na terenie powiatu funkcjonowały w tej grupie 3 zakłady. Rodzaj i zakres prowadzonej działalności w dotychczas opisywanych w danej grupie zakładach, pozostał niezmienny w stosunku do lat ubiegłych.

W okresie sprawozdawczym skontrolowano 2 obiekty przeprowadzając w nich 2 kontrole sanitarne. W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych nie stwierdzano nieprawidłowości.

4. Żywnienie zbiorowe dzieci i młodzieży

Do grupy tych obiektów zaliczamy stołówki w żłobkach, przedszkolach i szkołach. Pod nadzorem PPIS w Lubaniu w 2023r znajdowały się 2 żłobki, jeden z nich połączony jest z oddziałem przedszkolnym. Produkcja posiłków w jednym z nich odbywa się od surowca do gotowej potrawy, natomiast drugi funkcjonuje jako punkt wydawania posiłków. Zakłady posiadają opracowane i wdrożone zasady GHP/GMP oraz system HACCP. W tej grupie obiektów przeprowadzono 1 kontrolę, która nie wykazała nieprawidłowości.

Analogicznie jak w roku 2022 w rejestrze zakładów w tej kategorii znajduje się 11 obiektów, w tym w 10 z nich żywienie oparte jest na systemie cateringowym. W roku sprawozdawczym skontrolowano 2 punkty wydawania posiłków. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości, nie nakładano mandatów karnych.

W roku 2023 funkcjonowało 19 stołówek przedszkolnych. Został zatwierdzony 1 nowy blok żywienia. Ponadto w 1 obiekcie wydano decyzję zatwierdzającą pod warunkiem opracowania i wdrożenia instrukcji Dobrej Praktyki Higienicznej i Dobrej Praktyki Produkcyjnej oraz procedur opartych na zasadach systemu HACCP (termin do dnia 23

lutego 2024r.). W 8 obiektach posiłki przygotowywane są od surowca do gotowej potrawy, w 11 żywienie prowadzone jest w systemie cateringowym. Stan sanitarno-techniczny stołówek przedszkolnych jest zadowalający. W okresie sprawozdawczym skontrolowano 8 przedszkoli, w tym 3 w systemie cateringowym przeprowadzając w nich 11 kontroli, w tym 2 kontrole interwencyjne w ramach systemu RASFF.

W 2023r. tak samo jak w roku 2022r. w tej grupie znajdują się 2 obiekty. Jeden posiada pełny blok żywienia, zaś drugi wydaje posiłki dostarczane do zakładu w ramach usług cateringowych. W roku sprawozdawczym przeprowadzono 2 kontrole w 2 obiektach. W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości i nie nakładano mandatów karnych

Podczas kontroli zajmowano się m.in. sposobem żywienia i jakością serwowanych posiłków w kontekście spełnienia obowiązującego aktu prawnego w danym zakresie tj. rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach.

- W stołówkach przedszkolnych oceniono 6 jadłospisów w tym 3 w żywieniu cateringowym. W wyniku przeprowadzonych ocen jadłospisów nieprawidłowości stwierdzono w 1 jadłospisie w ramach żywienia cateringowego. Nieprawidłowości dotyczyły:
  - braku co najmniej dwóch porcji mleka lub produktów mlecznych
  - braku warzyw i owoców w każdym posiłku
  - braku codziennej porcji z grupy mięso, jaja, orzechy, nasiona roślin strączkowych
- bursach i internatach 2 oceny, w tym 1 – w systemie cateringowym – w wyniku przeprowadzonych ocen nie stwierdzono nieprawidłowości

W ostatnich latach na terenie powiatu lubańskiego obserwuje się zwiększone zainteresowanie żywieniem w systemie cateringowym, szczególnie w szkołach i przedszkolach. W związku z tym w restauracjach przeprowadza się prace modernizacyjne pomieszczeń, zmieniając funkcjonalność w taki sposób, aby możliwe było świadczenie usług cateringowych.

Wszystkie placówki, w których stwierdzono nieprawidłowości w sposobie żywienia dokonały zmian w jadłospisie o czym poinformowały pisemnie PPIS w Lubaniu. W związku

z powyższym nie było konieczności wszczynania postępowania administracyjnego w przedmiotowej sprawie.

5. Sklepy spożywcze (w tym: super, hipermarkety)

W tej grupie znajduje się łącznie 143 obiekty. Stan techniczny sklepów jest bardzo różnicowany. Działają zarówno obiekty stare, małe jak i duże, nowoczesne, wyposażone w odpowiednie urządzenia i sprzęt, zapewniający prawidłowe warunki do przechowywania i sprzedaży żywności. Stan techniczny nowopowstających obiektów jest zadowalający. Poprawia się nie tylko wystrój sal sprzedaży, ale także ich wyposażenie. W roku sprawozdawczym przeprowadzono 131 kontroli w 88 obiektach. Za stwierdzone nieprawidłowości wystawiono 38 mandatów karnych na łączną kwotę 10100 zł oraz wystawiono 45 decyzji administracyjnych na poprawę stanu sanitarno-higienicznego. Ponadto wydano 1 decyzję zakazującą wykorzystywania wody pochodzącej z ujęcia sieciowego z powodu uzyskania nieprawidłowego wyniku badań wody. Po okazaniu prawidłowego wyniku badania wody potwierdzającego jej przydatność do spożycia przez ludzi zakończono postępowanie administracyjne.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości dotyczyły:

- niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego tj. uszkodzone ściany, sufity, podłogi
- nieprzestrzegania opracowanych instrukcji GHP oraz procedur opartych na zasadach systemu HACCP
- braku do wglądu aktualnego wyniku badania wody potwierdzającej jej przydatność do spożycia przez ludzi
- wprowadzania do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości.
- braku bieżącego porządku i czystości w pomieszczeniach zakładu

Każdorazowo w wyniku stwierdzenia nieprawidłowości wszczynane były postępowania administracyjne i wydawane decyzje nakazowe w celu poprawy stwierdzonych nieprawidłowości.

Ponadto PPIS w Lubaniu złożył 1 wniosek do DPWIS we Wrocławiu o nałożenie kary pieniężnej w sklepie spożywczym w związku z produkcją i wprowadzaniem do obrotu żywności w zakresie niezgodnym z decyzją zatwierdzenia oraz nieprzestrzeganiem wymagań w zakresie znakowania środków spożywczych określonych w przepisach rozporządzenia 1169/2011, tj. brak oznakowania wyprodukowanych w zakładzie kanapek.

DPWIS we Wrocławiu wymierzył na przedsiębiorcę karę pieniężną w wysokości 2500 zł za popełnienie ww. naruszeń prawa żywnościowego.

6. Zorganizowany wypoczynek dzieci i młodzieży

Wypoczynek letni i zimowy dzieci i młodzieży na terenie powiatu lubańskiego zorganizowany był na bazie obiektów stałych tj. domy wczasowe, pensjonaty i hotele w Świeradowie-Zdroju i w Zamku Czocha w gminie Leśna. W 2023 roku w danej grupie przeprowadzono 8 kontroli we wszystkich zakładach, w tym 6 kontroli tematycznych w związku z organizacją wypoczynku letniego i zimowego, w trakcie których dokonano skróconej oceny sposobu żywienia wypoczywających podopiecznych. Oceny dokonywano w oparciu o zestawienia posiłków zawartych w jadłospisach. Zwracano uwagę na obecność w poszczególnych posiłkach produktów dostarczających niezbędne składniki odżywcze. Posiłki były urozmaicone i stanowiły źródło podstawowych składników odżywczych. Podczas kontroli tematycznych szczególną uwagę zwracano na:

- stan sanitarno-techniczny oraz porządkowy pomieszczeń i ich wyposażenia,
- źródło pochodzenia, warunki przechowywania i oznakowanie żywności,
- warunki przygotowywania surowców i potraw (wydzielone stanowiska przyrządzania),
- zaopatrzenie w wodę zimną i ciepłą w dostatecznej ilości z aktualnym wynikiem badania wody (wszystkie obiekty zaopatrywane są w wodę z wodociągu publicznego),
- stan zdrowia, higieny i odzież ochronną personelu,
- warunki i sposób mycia oraz przechowywania naczyń kuchennych i naczyń stołowych,
- sposób postępowania z odpadami,
- realizację i weryfikację procedur i instrukcji GHP/GMP i systemu HACCP,
- warunki spożywania posiłków przez uczestników wypoczynku

We wszystkich obiektach podczas trwającego wypoczynku letniego i zimowego zachowane były prawidłowe warunki sanitarno-higieniczne. W trakcie trwania wypoczynku dzieci i młodzieży nie odnotowano żadnych skarg i interwencji związanych z bezpieczeństwem sanitarnym żywności i żywienia oraz przypadków zbiorowych zatruc pokarmowych.

Ponadto w tej grupie przeprowadzono 2 kontrole sanitarne w 2 obiektach. W jednym z obiektów stwierdzono nw. nieprawidłowości:

- środki spożywcze wprowadzone do obrotu po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości.
- brak bieżącego porządku i czystości w pomieszczeniach zakładu.

W związku z ww. nieprawidłowościami nałożono 1 mandat karny na kwotę 400 zł. Nieprawidłowości zostały usunięte w trakcie trwania kontroli.

7. Pobór próbek do badań laboratoryjnych

W ramach bieżącego nadzoru zgodnie z planem poboru prób upoważnieni pracownicy oddziału BŻiŻ pobierają do badań laboratoryjnych próbki żywności, suplementów diety oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. W roku 2023 pobrano do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli i monitoringu ogółem 166 próbek w tym:

- próbek żywnościowych - 163 w tym: 138 – krajowe (w tym 6 próbek pobranych w lokalnych gospodarstwach rolnych), 23 – z Unii Europejskiej, 2 – import,
- próbek materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością – 3.

Spośród pobranych próbek 12 z nich wykazały nieprawidłowości tj.:

- 5 próbek Polskiej Wędzonej Kielbasy Wieprzowej Surowej - w wyniku badań przeprowadzonych przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną we Wrocławiu, Dział Laboratoryjny, Oddział Badania Żywności, ul. Marii Curie-Skłodowskiej 73/77, 50-950 Wrocław wykazano wykrycie obecności Salmonella spp. Sprawę zgłoszono do krajowego punktu kontaktowego RASFF.
- 5 próbek Piersi z kurczaka wyprodukowanych w Zakładach Mięsnych „NIEBIESZCZAŃSCY Sp. j., Proszówka 36, 59-620 Gryfów Śląski. W wyniku badań przeprowadzonych przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Legnicy, ul. Mickiewicza 24, 59-220 Legnica, wykazano wykrycie obecności Salmonella Enteritidis. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaniu o podjętych działaniach powiadomił Państwowy Inspektorat Weterynarii we Lwówku Śląskim, ul. Ogrodowa 1, 59-600 Lwówek Śląski.
- 1 próbka Oleofarm Suplement diety Czarna Porzeczka z witaminą C. W wyniku badań przeprowadzonych w Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krakowie, Dział Laboratoryjny, ul. Prądnicka 76, 31-202 Kraków stwierdzono przekroczoną zawartość witaminy C w postaci kwasu L-askorbinowego tj. 79±14 mg/60 ml.

- 1 próbka Frugo Ultrayellow Super Mango napój wieloowocowy, niegazowany. W wyniku przeprowadzonej oceny oznakowania stwierdzono w składzie 4,7 g cukrów w 100 ml oraz substancję słodzącą: sukralozę. W produktach zawierających cukier dodatek sukralozy jest niedozwolony. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaniu przekazał powyższe informacje do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krakowie, ul. Makuszyńskiego 9, 31-752 Kraków, celem wykorzystania zgodnie z kompetencjami.

IX. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Podejmowane działania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w roku 2023 miały na celu zapewnienie właściwych warunków higieniczno-sanitarnych i zdrowotnych w obiektach, na etapie planowania przestrzennego, projektowania oraz dopuszczenia do użytkowania i realizacji przedsięwzięć w taki sposób, aby w trakcie ich realizacji i eksploatacji nie powodowały one zagrożeń oraz uciążliwości dla zdrowia ludzi, jak również w zakresie ochrony środowiska.

Zrealizowane działania	rok
	2023
Planowanie przestrzenne (projekty studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, projekty planów zagospodarowania przestrzennego)	4
W zakresie ochrony środowiska (przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko i na etapie środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia)	8
Proces inwestycyjny na etapie projektowania i dopuszczenia do użytkowania	33
Inne sprawy: (warunki zabudowy, usytuowanie wyrzutni powietrza na poziomie terenu, interwencje, skargi, odstępstwa itp)	17

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny w ramach realizacji zadań podległych Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Lubaniu w zakresie zdrowia publicznego sprawował nadzór nad zachowaniem wymagań higienicznych i zdrowotnych w opiniowanych zamierzeniach z zakresu:

- planowania przestrzennego gmin powiatu lubańskiego
- higieny i ochrony środowiska na podległym terenie
- zapewnienia właściwych warunków technicznych w dokumentacjach projektowych nowych i przebudowywanych obiektów budowlanych – dot. zagadnień higieny pracy oraz warunków użytkowania pomieszczeń, w sposób nie zagrażający zdrowiu i życiu ludzi.

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny egzekwował na każdym etapie procesu inwestycyjnego właściwe rozwiązanie spełniające wymagania higieniczne i zdrowotne.

X. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE OŚWIATY ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA.

Działania podejmowane w 2023r. przez pracownika Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia wynikały z założeń Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, sytuacji epidemiologicznej oraz problemów i potrzeb zdrowotnych ludności. Skierowane były do dzieci, młodzieży i podopiecznych placówek oświatowo– wychowawczych i społeczności lokalnej. Współpracowano z dyrektorami przedszkoli, szkół podstawowych i ponadpodstawowych, kierownikami praktyk lekarskich, opiekunami dzieci i młodzieży biorących udział w wypoczynku zimowym i letnim.

WYCHOWANIE ZDROWOTNE I PROMOCJA ZDROWIA W 2023r.

1. *Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS* jest realizowany w szkołach ponadpodstawowych. Celem profilaktyki jest edukacja młodzieży i zwiększenie wiedzy oraz świadomości w zakresie wirusa HIV i choroby AIDS, poszerzenie wiedzy dotyczącej dróg zakażeń wirusem HIV, ugruntowanie wiedzy na temat konsekwencji ryzykownych zachowań. Zapewnienie odpowiedniego dostępu do informacji, profilaktyki i edukacji w tym zakresie. Zapoznanie z punktami anonimowego i bezpłatnego testowania w kierunku HIV. Program realizowany był we wszystkich szkołach ponadpodstawowych na terenie powiatu lubańskiego – 4 szkoły. Współpracowano z dyrektorami szkół oraz pedagogami szkolnymi. W ramach kampanii „Europejski Tydzień

Testowania”, „*Jedyny taki test, którego prawdopodobnie nie zleciłeś*” (odbiorcami kampanii było środowisko medyczne, lekarze, pielęgniarki), przekazano pisma intencyjne do praktyk lekarskich z materiałami w wersji elektronicznej z prośbą o wsparcie w działaniach edukacyjnych. Przekazano pisma intencyjne do dyrektorów szkół ponadpodstawowych z prośbą o wsparcie w działaniach edukacyjnych wśród uczniów. Podczas wypoczynku letniego i zimowego przeprowadzono prelekcje dla dzieci i młodzieży dotyczące zakażeń HIV i choroby AIDS. Przekazano materiały informacyjno-edukacyjne dotyczące chorób przenoszonych drogą płciową oraz HIV i AIDS do poradni ginekologiczno-położniczej w Lubaniu oraz szkół ponadpodstawowych. Odbyły się 4 wizytacje do programu w 4 szkołach ponadpodstawowych, podczas których oceniano realizację programu. Działania były skierowane do 4725 osób.

2. Program „*Trzymaj Formę!*” - adresowany jest do uczniów klas V-VIII szkół podstawowych. Jego celem jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki. Realizacja programu oparta jest na metodzie projektu, dzięki której uczniowie wspólnie z nauczycielami, rodzicami i środowiskiem lokalnym opracowują własne metody propagowania zasad zdrowego stylu życia, zarówno w szkole, jak i w swojej rodzinie i wychodząc do społeczeństwa. Przeprowadzono 9 wizytacji. Program był realizowany w 9 szkołach na terenie powiatu, a uczestniczyło w nim 563 uczniów.

3. Program „*Bieg po zdrowie*” - kierowany jest do dzieci w IV klasach szkół podstawowych. Program powinien powodować zmianę postrzegania co jest normą w społeczeństwie. Zmiana norm społecznych może wpłynąć na obecnych i potencjalnych przyszłych palaczy, poprzez sprawienie, że wyroby tytoniowe będą mniej pożądane, mniej akceptowane i mniej dostępne. Program realizowany jest zróżnicowanymi metodami aktywizującymi dostosowanymi do wieku. W programie udział wzięło 7 szkół podstawowych, 122 dzieci i 116 rodziców. Przeprowadzono 7 wizytacji.

4. Program „*Ars, czyli jak dbać o miłość?*” współfinansowany jest ze środków szwajcarsko-polskiego Programu Współpracy. Program jest realizowany w szkołach ponadpodstawowych. Celem programu jest wyposażenie uczestników w wiedzę i umiejętności zmniejszające ryzyko utraty zdrowia i życia ich samych oraz ich potomków, zwłaszcza spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych. Program zapobiega

używaniu przez ludzi młodych substancji psychoaktywnych takich jak alkohol, tytoń, narkotyki i środki zastępcze (dopalacze) i kształtuje prozdrowotne postawy i zachowania. Program przyczynia się do ukształtowania prozdrowotnych postaw i zachowań młodych ludzi, a także ogranicza podejmowanie przez nich ryzykownych zachowań, co pozytywnie wpłynie na zdrowie i jakość życia przyszłych rodziców i ich potomstwa. Uczestnicy programu mają świadomość szkodliwości i konsekwencji wynikających z używania substancji psychoaktywnych. W programie wzięły udział 4 szkoły ponadpodstawowe z powiatu lubańskiego, 979 uczniów i 184 rodziców. Przeprowadzono 5 wizytacji do programu.

5. Program „Wybierz Życie – Pierwszy Krok” kierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych dotyczący profilaktyki raka szyjki macicy i zakażeń HPV. Program realizują 4 szkoły ponadpodstawowe na terenie powiatu. Celem głównym programu jest zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę. Program skierowany jest do uczniów klas I, dodatkowo uczestniczyli uczniowie klas II i III. W programie uczestniczyło 1 674 osób. Przeprowadzono 5 wizytacji.

6. Program „Skąd się biorą produkty ekologiczne?” Celem programu jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat. Program był realizowany w 8 przedszkolach i zespołach szkolno- przedszkolnych na terenie powiatu, łącznie brało w nim udział 197 dzieci, oraz 169 rodziców. Przeprowadzono 10 wizytacji.

7. Program Ograniczenia Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu – jest składową takich działań jak: „Światowy Dzień bez Tytoniu”, czy też „Światowy Dzień Rzucania Palenia”. W 2023r. zredagowano i zamieszczono artykuł na stronie internetowej PSSE w Lubaniu oraz portalu społecznościowym FB poświęcony obchodom „Światowego Dnia Rzucania Palenia”. Dystrybuowano materiały edukacyjne do 155 osób oraz przeprowadzono prelekcję w jednej ze szkół podstawowych powiatu dla 100 uczniów. Łącznie działaniami objęto 295 osób.

8. Interwencja nieprogramowa „Akcja Zimowa”- główny cel interwencji to: zmniejszenie ryzyka zagrożeń zdrowotnych w okresie zimowym u dzieci i młodzieży. Ferie to czas, który kojarzy się z odpoczynkiem, beztroską i zabawą ma świeżym powietrzu. O to, a by tak było na terenie powiatu lubańskiego dba Państwowa Inspekcja Sanitarna poprzez nadzór

w zakresie higieniczno- sanitarnym nad formami wypoczynku dla dzieci i młodzieży zgłoszonymi do kuratorium Oświaty. Z opiekunami grup wypoczynku zimowego przeprowadzono 11 rozmów instruktażowych. Przeprowadzono 3 prelekcje w ramach Bezpiecznych Ferii dotyczących „Zmniejszenia zagrożeń zdrowotnych w okresie zimowym” w Szkole Podstawowej Nr 1 im. T. Kościuszki w Lubaniu na podstawie przygotowanej i opracowanej prezentacji multimedialnej. Działaniami objęto 170 uczniów.

Przeprowadzono 4 prelekcje w ramach Akcji Zimowej 2022/2023 dla dzieci i młodzieży na wypoczynku zimowym dotyczące „Zmniejszenia zagrożeń zdrowotnych w okresie zimowym”. Podczas prelekcji omówiono m.in. bezpieczeństwo podczas uprawiania sportów zimowych, zwiększono świadomość na temat profilaktyki grypy, zakażeń Covid-19, higieny, chorób zakaźnych (WZW A, WZW B, WZW C, HIV/AIDS), podkreślono znaczenie zdrowego stylu życia i odżywiania, zbilansowanej diety- działaniami objęto 313 osób. Dystrybuowano materiały edukacyjne do 455 osób. Zamieszczono na stronie internetowej PSSE w Lubaniu artykuł poświęcony akcji zimowej- 120 odbiorców. Działaniami objęto łącznie 888 osób.

9. Interwencja nieprogramowa „*Akcja Letnia*” – celem głównym było zwrócenie uwagi społeczeństwa na zagrożenia dla zdrowia występujące szczególnie w okresie wakacji. W powiecie lubańskim działania bezpośrednie były skierowane do 517 dzieci i młodzieży. W trakcie przeprowadzonych kontroli wspólnie z Oddziałem BŻ i Ż oraz HDM odbyło się 13 rozmów instruktażowych z kierownikami wypoczynków. Podejmowane działania profilaktyczne (rozmowy instruktażowe, prelekcje) dotyczyły profilaktyki zdrowotnej, zdrowego stylu życia i odżywiania, zagrożeń zdrowotnych w okresie letnim, bezpieczeństwa podczas wypoczynku wakacyjnego. Dystrybuowano 13 pakietów zawierających materiały informacyjno- edukacyjne dla uczestników (plakat, ulotki, ulotki samodzielnie opracowane przez pracownika oświaty zdrowotnej, broszury informacyjne, książeczki). Pracownik Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia przeprowadził 13 prelekcji dla dzieci i młodzieży na półkoloniach i koloniach na podstawie opracowanej prezentacji multimedialnej dotyczącej powyższej tematyki oraz przekazano szczegółowe informacje dotyczące konsekwencji zdrowotnych wynikających z konsumpcji napojów energetyzujących, uzależnień od nikotyny, alkoholu, narkotyków i dopalaczy. Udzielono informacji dotyczących zatruc pokarmowych, pedikulozy, zasad bezpiecznego spożycia surowych warzyw i owoców, zasad higienicznego przyrządzania posiłków, kampanii „Wybieraj bezpieczną żywność”, ochrony przed kleszczami, chorób zakaźnych np. WZW A, WZW B, WZW C, HIV/AIDS. Promowano szczepienia ochronne.

Zrealizowano 66 działań medialnych. Zamieszczono 47 postów na portalu społecznościowym *Facebook* dotyczących tematyki akcji letniej oraz 19 artykułów na stronie internetowej PSSE w Lubaniu. Odbiorcami działań pośrednich było 66 osób.

10. Interwencja nieprogramowa „*Międzynarodowy Dzień Osób Starszych*” 1X – celem głównym jest integracja środowiska senioralnego oraz umocnienie więzi międzypokoleniowych i promocja zdrowia w wieku senioralnym. Przeprowadzono wykład dla słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Miejskim Domu Kultury w Lubaniu dotyczący profilaktyki zdrowotnej osób starszych i kwestii zdrowotnych, badań profilaktycznych, chorób zakaźnych, szczepień- 40 odbiorców Po zakończonym spotkaniu z seniorami przekazano materiały informacyjno-edukacyjne dotyczące profilaktyki zdrowotnej związanej z tematyką wykładu oraz zorganizowano wystawę materiałów profilaktycznych. W Zespole Szkolno- Przedszkolnym w Kościelniku zorganizowano „Dzień Seniora”. Uczniowie klas I-III świętowali wspólnie z Babciami i Dziadkami "Dzień Seniora". Spotkanie to uświetniły występy uczniów, zorganizowano wspólne zabawy i słodki poczęstunek. Podkreślono znaczenie relacji międzypokoleniowych- 64 odbiorców. Zredagowano i zamieszczono artykuł na stronie internetowej PSSE w Lubaniu, poświęcony obchodom Światowego Dnia Osób Starszych. Zredagowano i zamieszczono 2 posty na portalu społecznościowym *Facebook* dotyczące Światowego Dnia Seniora- 67 odbiorców. Działaniami w ramach akcji nieprogramowej „Światowy Dzień Seniora” objęto 196 osób.

11. *Światowy Dzień AIDS I XII*- celem interwencji nieprogramowej jest zwrócenie uwagi na kwestię zakażeń HIV/ AIDS oraz solidaryzowanie się z ludźmi dotkniętymi chorobą. Obchody Światowego Dnia AIDS w szkołach na terenie powiatu mają na celu zwiększenie świadomości osób młodych na temat zakażeń wynikających z podejmowania ryzykownych zachowań, podkreślenie znaczenia wykonywania testów w kierunku zakażeń HIV. W ramach działań informacyjnych ukazał się artykuł na stronie internetowej PSSE w Lubaniu oraz portalu społecznościowym *Facebook* dotyczący Światowego Dnia AIDS. Zorganizowano Punkty z wystawieniem materiałów profilaktyczno- edukacyjnych. Zorganizowano przez asystenta oświaty i promocji zdrowia zajęcia edukacyjne poświęcone chorobom zakaźnym, zakażeniom HIV w przedszkolu na terenie powiatu oraz szkole podstawowej w kl. I-III oraz IV-VIII. Przekazano broszury informacyjno-edukacyjne. Działaniami w ramach obchodów Światowego Dnia AIDS objęto 493 osoby.

12. Profilaktyka zażywania nowych substancji psychoaktywnych tzw. „dopalaczy” – celem działań profilaktycznych jest zwrócenie uwagi na konsekwencje ryzykownych zachowań młodzieży, w tym zagrożeń wynikających z używania substancji psychoaktywnych. Przeprowadzono rozmowy instruktażowe z pedagogami i kierownikami wypoczynku zimowego i letniego. Przeprowadzono prelekcje i przekazano materiały informacyjno-edukacyjne do szkół i uczestników wypoczynku zimowego i letniego. Działaniami objęto łącznie 1 403 dzieci i młodzieży.

13. Kampania „*Wybieraj bezpieczną żywność*” Celem kampanii jest zwiększenie wiedzy społeczeństwa na temat roli nauki w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności w UE oraz zachęcanie obywateli do dokonywania świadomych wyborów żywieniowych. Kampania skierowana jest do grupy odbiorców, którzy nie są specjalistami w dziedzinie bezpieczeństwa żywności i odżywiania w wieku od 25 do 45 lat, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet i młodych rodziców. Działaniami edukacyjnymi objęto łącznie 1 852 osoby. Zrealizowano 13 prelekcji, 13 rozmów instruktażowych, przygotowano wystawę materiałów informacyjno-edukacyjnych, dystrybuowano materiały oraz zredagowano posty na portalu społecznościowym Facebook, których odbiorcami było 524 osoby.

14. Profilaktyką wszawicy objęto dzieci i młodzież wypoczynku letniego, łącznie 517 osób. Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne dotyczące wszawicy. Przeprowadzono prelekcję dotyczącą wszawicy i owsicy w jednym z przedszkoli na terenie powiatu, w której uczestniczyło 38 osób.

16. Kampanie *Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach* oraz *Światowy Tydzień Wiedzy o Antybiotykach* mają na celu zwrócenie uwagi i poprzez prowadzone działania podniesienie świadomości społeczeństwa jak poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego stanowi zjawisko narastania i rozprzestrzeniania się oporności na antybiotyki wśród drobnoustrojów wywołujących zakażenia u człowieka. W ramach kampanii wysłano 13 pism intencyjnych do kierowników praktyk lekarskich z prośbą o wsparcie w działaniach informacyjnych.

17. Na terenie powiatu lubańskiego z okazji Dnia Matki była organizowana akcja profilaktyczna w przedszkolach- XI edycja wydarzenia promocyjnego „*Badajcie się Drogie Mamy, bo my dzieci Was kochamy*”. Tuż przed Dniem Matki do przedszkoli na terenie powiatu przekazano laurki w formie kolorowanki. Każde dziecko dostało do pokolorowania

laurkę, na odwrocie której było zamieszczone zaproszenie dla mamy na bezpłatne badanie cytologiczne. Celem przedsięwzięcia było zwiększenie liczby chętnych kobiet na badania profilaktyczne oraz indywidualne zaproszenie na bezpłatne badanie cytologiczne poprzez wręczenie przez dzieci laurek swoim mamom. Przekazano 1551 laurek oraz zamieszczono post w social mediach.

Wnioski

Zestawienie danych dotyczących działalności Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Lubaniu w 2023r.

Działalność podstawowa PSSE w Lubaniu	
Przeprowadzone kontrole -ogółem	1 949
Ilość wydanych decyzji administracyjnych (merytorycznych)	459
Ilość wydanych decyzji opłatowych za czynności kontrolne w związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości	195
Ilość wydanych decyzji ograniczających zakres produkcji	0
Ilość wydanych decyzji unieruchamiających obiekt	0
Ilość decyzji zakazujących wprowadzanie produktu do obrotu	1
Ilość nałożonych mandatów karnych za nieprzestrzeganie przepisów sanitarnych	85 (na kwotę 23 600 zł)

1. Program szczepień ochronnych jest realizowany na poziomie dobrym, jednak występuje tendencja wzrostowa liczby osób uchylających się od obowiązku szczepień. Główną przyczyną tego zjawiska jest wpływ ruchów antyszczepionkowych szeroko propagowanych w internecie.
2. Stan sanitarno-techniczny podmiotów wykonujących działalność leczniczą jest dobry.
3. Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych w powiecie lubańskim nie odbiegała pod względem zapadalności od sytuacji w kraju.
4. Mieszkańcy gmin zaopatrywani są w wodę bezpieczną dla zdrowia ludzkiego, wolną od mikroorganizmów chorobotwórczych, stanowiących potencjalne zagrożenie oraz substancji chemicznych w ilościach zagrażających zdrowiu. Sporadycznie |w wodociągach stwierdzano odchylenia od wymagań sanitarnych a nieprawidłowości te były usuwane w krótkim czasie i nie miały negatywnego wpływu na zdrowie i bezpieczeństwo konsumentów.
5. Jakość i bezpieczeństwo sanitarne prowadzonych usług hotelarskich na terenie powiatu lubańskiego należy ocenić pozytywnie. Dbłość o wysoki i bezpieczny standard usług w hotelach jest wynikiem coraz większej konkurencji na rynku świadczonych usług oraz rosnących wymagań klientów.

6. Efekty prowadzonych działań kontrolno-represyjnych wskazują na poprawę stanu sanitarno-higienicznego kontrolowanych obiektów użyteczności publicznej.
7. Liczba placówek oświatowo-wychowawczych uległa zmianie, zlikwidowano 1 szkołę podstawową i 1 niepubliczny żłobek oraz objęto nadzorem nowopowstały 1 niepubliczny żłobek.
8. Wszystkie placówki oświatowo- wychowawcze posiadają bieżącą ciepłą wodę oraz środki do utrzymania czystości.
9. Bieżący stan sanitarny w skontrolowanych placówkach oświatowo- wychowawczych był zachowany.
10. Stan sanitarny obiektów żywnościowo-żywniowych systematycznie poprawia się poprzez przeprowadzanie w nich remontów i modernizacji oraz poprzez wdrażanie systemów zapewniających bezpieczeństwo żywności.
11. W celu zapewnienia właściwego poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego żywności w dalszym ciągu będzie kontynuowany nadzór sanitarny szczególnie w zakresie:
  - wdrażania i skutecznego stosowania systemów kontroli wewnętrznej w obiektach żywności i żywienia, zwłaszcza systemu HACCP wraz z niezbędną dokumentacją,
  - właściwego stosowania substancji dodatkowych,
  - zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego na całej drodze od surowca do gotowego produktu, co ma szczególne znaczenie w przypadku środków spożywczych łatwo psujących się,
  - prawidłowego znakowania wyrobów, w tym środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, suplementów diety oraz środków spożywczych wzbogaconych witaminami, składnikami mineralnymi lub innymi substancjami,
  - identyfikowalności surowców i produktów,
  - dalszy nadzór podmiotów zajmujących się produkcją pierwotną,
  - przestrzegania wymagań dot. materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.
12. W roku 2023 inicjatywy edukacyjno- informacyjne odbywały się zgodnie z harmonogramem i zamierzeniami, w placówkach oświatowych były realizowane programy edukacyjne.

13. Działaniami promocyjno-edukacyjnymi objęto ogół społeczeństwa lokalnego, przedszkolaki, uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, dzieci i młodzież przebywającą w miejscach wypoczynku letniego i wypoczynku zimowego.
14. Uczniowie szkół biorący udział w programach edukacyjnych zdobywają wiedzę na temat zachowań prozdrowotnych, zbilansowanej, zdrowej diety i znaczenia aktywności fizycznej, co pozwala zminimalizować ryzyko nadwagi i otyłości.

